



Всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 12 (1689) П'ятниця, 23 березня 2012 р.

Видавється з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

НА ХВИЛІ ТОНКИХ СВІТІВ

СЬОГОДНІШНЯ РОЗПОВІДЬ ПРО БЕРЕГІНЮ ІСТОРІЇ І ТВОРЧОГО ЗДОБУТКУ ТЕАТРУ – ЗАСЛУЖЕНОГО ПРАЦІВНИКА КУЛЬТУРИ АРК, КЕРІВНИКА ЛІТЕРАТУРНО-ДРАМАТИЧНОЇ ЧАСТИНИ КРИМСЬКОГО АКАДЕМІЧНОГО УКРАЇНСЬКОГО МУЗИЧНОГО ТЕАТРУ, НАДЗВИЧАЙНО ТАЛАНТОВИТУ І ЦІКАВУ ТВОРЧУ ЛЮДИНУ, ЯКА БІЛЬШЕ 50 РОКІВ СВОГО ЖИТТЯ ПРИСВЯТИЛА УКРАЇНСЬКОМУ ТЕАТРУ, СВІТЛАНУ АНТОНІВНУ ЧОЛКУ. ЇЇ ПРИЗВИЩЕ НЕ ПОБАЧИШ ЗАРАЗ НІ НА АФІШАХ, НІ В ПРОГРАМКАХ, ПРОТЕ І КОЖНА АФІША, І КОЖНА ПРОГРАМКА, І КОЖЕН МИТЕЦЬ, І КОЖЕН МАЙСТЕР У ТЕАТРІ, І ВСЕ СЦЕНІЧНЕ ЖИТТЯ ПЕРЕБУВАЮТЬ ПІД ПІЛЛЬНОЮ УВАГОЮ ПАНІ СВІТЛАНІ.

За висновками, зробленими директором Інституту фізики живого професором Сергієм Ситьком, викладеними в інтерв'ю газеті «День» за 31 січня цього року, «99 % інформації ми одержуємо при народженні, а 1 % – це наш досвід, наше

життя. Це дуже важливий відсорток, бо він повертається назад – до Бога. Таким чином змінюється когерентне поле всього сущого. Ми живемо для того, щоб удосконалювати весь час Бога, адже Бог – це ми всі».



Світлана Антонівна Чолка з чоловіком Гарольдом Бодікіним, донькою Владиславою (крайня праворуч) та друзями

Але я хочу розповісти не про всіх, а про одну людину, яка не розгубила Богом дані 99 відсотків космічних знань, в якої отої один найважливіший відсоток надзвичайно вагомий. І життєве кредо якої – слова М. Заболоцького: «Не позовляй душу ленітися! / Чтоб в ступе воду не толочь, / Душа обязана трудиться / И день и ночь, и день и ночь». Йдеться про невтомну, енергійну, творчу людину тонкої душі, високого злету Світлану Антонівну Чолку. Вона й справді невтомна, навіть вночі, коли відпочиває її тіло, то її підвідомість і душа невтомно трудається. Кожен свій яскравий сон Світлана Антонівна на ранок обов'язково записує в спеціальний щоденник, а вже загорне вона його в наукове чи художнє обрамлення – поки що секрет, але це неодмінно станеться! Бо тонка психологічність світовідчууття в неї генетична. Вона народилася в сім'ї відомих лікарів-психіатрів Антона Платоновича Чолки та Лідії Антонівни Литвинюк. Батько був головним лікарем і директором Костянтинівської республіканської психіатричної лікарні, заслуженим лікарем Молдавської РСР, у цій же лікарні і мати працювала психоневрологом.

«Мій батько був надзвичайно артистичним, – ділиться спогадами Світлана Ан-



тонівна, – душою товариства, тонкою людиною. Мама надзвичайно жіночна, урівноважена, розсудлива. Прекрасна, щаслива сім'я! Ім я зобов'язана всім, що маю. Походження – це як тавро людини. Мій батько лікував алкогольм гіпнозом. Перші музичні враження подарували батьки. Патефон і платівки Вертина, Лемешева... я й досі бережу». Тож цілком природно, що робоче місце Світлани Антонівни Чолки – саме у театрі.

За яку б роботу не бралася пані Світлана, її розум ніби налаштовується на хвилі тонких світів, на глибину мудрість і образність світовідчууття.

(Продовження на 12-й стор.)



ПІСЛЯ КРИТИЧНОЇ ПУБЛІКАЦІЇ У «КРИМСЬКІЙ СВІТЛИЦІ»

ЗВІЛЬНЕНО НАЧАЛЬНИКА ПОЇЗДА І ПРОВІДНИКА

«МАНДРІВКА З ЖАХОМ» – під таким заголовком у традиційній «Світличній» рубриці читацької пошти «Кримський Майдан» ще наприкінці грудня минулого року був опублікований лист нашої постійної читачки із кримського селища Чорноморське. Марина Марківна Волошина розповіла, яких випробувань її та інших пасажирів поїзда № 310 «Одеса – Сімферополь» довелося зазнати 6 грудня 2011 р. по дорозі до Криму.

«О першій годині ночі в Миколаєві «завантажилася» шумна компанія молодіжі років по 20-25, – пише наша читачка. – Назвати їх людьми тепер не повернеться язик. У вагоні вже спали люди, коли ця п'яна «бригада» із молодіжі почала давати «концерт» з усіма словами, які тільки є в матюковому словнику, з наглім сміхом, голосно, з викидком. Агресивні й нахабні, вони не звертали уваги на наші прохання, щоб не заважали людям відпочивати. Я звернулася до провідника вагона, він був один, але підійшов до них і так само попросив, щоб не бешкетували, поводилися тихіше. Але

вони проігнорували і його прохання. До самого Джанска продовжувається «концерт» – пили, матюкались, реготали... Коли я знову звернулась до кондуктора, він мені сказав, що міліції в потязі немає і викликати її нема можливості. До самого Сімферополя я не могла заспокоїтись, тому що вони постійно до мене чіплялись, а мені вже, слава Богу, не 20 і не 30 років, я – пенсіонерка зі стажем.

...Я вже не знаю, в якій країні живу, ми практично зовсім не захищені – ні в дорозі, ні на вулиці, ні в будь-якому транспорті. Ах, міліції і всі, хто живе за наш рахунок, з наших податків, відгукніться! Волосе до вас ваш народ, ви ж так «піклуетесь» про нас, що ми за свої «кровні» копійки так страждаемо. Я знов і знов запитую себе: чому так? I сама ж собі відповідаю: риба гне з голови – і крапка!»

Копію цього листа редакція, як і обіцяла, адресувала нашому залиничному керівництву. І ось нещодавно отримали на це звернення відповідь, яку публікуємо повністю:

МИНІСТЕРСТВО
ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО
«ОДЕСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ»
ПАСАЖИРСЬКА СЛУЖБА
№Л-17/974 7.03.2012 р.

Головному редактору газети
«Кримська світлиця»
Шановний

головний редактор!

Звернення громадянки Волошиной М., з яким вона звернулась до Вашої газети щодо необажного рівня сервісного обслуговування в пасажирському поїзді № 310 сполученням Одеса – Сімферополь, розглянуто керівництвом пасажирської служби.

В ході службового розслідування встановлено, що в добу 06.12.2011 пасажирський поїзд № 310 сполученням Одеса – Сімферополь обслуговувала поїзна бригада під керівництвом начальника поїзда Тарасенко В. І., вагон № 11 обслуговували

провідники Яровий Є. В., Гаврильова К. В.

Встановлено, що працівники поїзної бригади не забезпечили спокій пасажирів в нічний час та не приймали дівчих заходів по урегулюванню конфліктної ситуації, чим порушили свої посадові обов'язки.

За порушення своїх посадових обов'язків провідник пасажирських вагонів Яровий Є. В. наказом начальника пасажирського вагонного депо Одеса – Головна від 11.01.2012 № ЛВЧДК-З-05/23 звільнений з роботи.

На оперативній нараді при начальнику пасажирської служби прийнято рішення оголосити догану провіднику пасажирських вагонів Гаврильовій К. В. за порушення своїх посадових обов'язків.

Оперативною нарадою при першому заступнику начальника залиничі прийнято рішення звільнити з роботи, по виходу з лікарняного, начальника пасажирського поїзда Тарасенко В. І.

Даний випадок доведений до відома причетних працівників структурних підрозділів пасажирського господарства. Командно-інструкторським складом додатково проведено інструктажі з поїздиними бригадами про вико-

нання начальниками поїздів і провідниками пасажирських вагонів своїх посадових обов'язків.

У зв'язку з тим, що у вашій статті вказана неповна адреса заявника, просимо проінформувати її про прийняті заходи через вашу редакцію.

Приносимо свої вибачення за порушення, допущені працівниками пасажирського вагонного депо Одеса – Головна.

**З повагою,
начальник пасажирської
служби**
Ю. І. ТЯГНИРЯДНО

* * *

ВІД РЕДАКЦІЇ. Чи варто звайій раз переконувати самих себе у тому, що ніхто за нас не наведе порядок у нашому домі? Тому найперше маємо подякувати Марині Марківні Волошиній за те, що ще раз нам усім про це нагадала: не мовчимо, не будьмо байдужими, не дозволяймо, не відступаймо і не здаваймося! В усюму – бо ж прекрасно читачі розуміють, що ця подорожня історія – лише вершечок айсберга наших житейських і державних проблем...

І якщо «Кримська світлиця» хоч трохи допомагає ці проблеми дістати... не забудьте продовжити передплату на свою газету-помічницю на друге півріччя!



**КРИМСЬКА
СВІТЛІЦЯ**

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта»

«БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами - на сторінках газети.

Редакція залишає за собою право корочувати публікації і вправляти мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(0652) 51-13-24
відділів - 51-13-25

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
вул. Гагаріна, 5,
2-й пов.,
к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua

Друкарня: ТОВ «ВПК «Експрес-Поліграф»
вул. Фрунзе, 47-б
м. Київ, 04080

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журнальне
видавництво»
Генеральний
директор
Олеся БІЛАШ
03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-63
Р/р 37128003000584
в УДК у м. Київ
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavniictvo@gmail.com

В. ЯНУКОВИЧ: «УКРАЇНІ ТА РОСІЇ НЕОБХІДНО ПОГЛІБЛЮВАТИ СПІВПРАЦЮ В РІЗНИХ СФЕРАХ»

Засідання Українсько-Російської міждержавної комісії має відбутися найближчим часом. Про це Президент України Віктор Янукович заявив під час зустрічі з Головою Уряду Російської Федерації Володимиром Путіним, яка відбулася в державній резиденції «Ново-Огарево».

«Я сподіваюся, що найближчим часом ми проведемо Міждержавну комісію. Підготовлений цілий пакет документів, уже за якими нам треба подивитися, підвісти риску і прийтіти рішення щодо їх підписання. Вони, звичайно, створять умови для розвитку економік наших країн», — сказав Глава держави.

Президент також звернув увагу на важливість активізації секторальної економічної співпраці між Україною та РФ. У цьому напрямку, зазначив він, уже проведено значну роботу. «Це і питання атомної енергетики, підготовки сировинної бази у цьому плані та загалом у питаннях енергетичних», — зуважив він.

Глава держави висловив упевненість у необхідності подальшого посилення міжрегіонального співробітництва між двома дер-

жавами. «Упевнений: усе, що було зроблено у питаннях міжрегіональної співпраці, — треба продовжувати і поглиблювати... Прикордонні райони України і Росії достатньо вже об'єднані і для прикордонної торгівлі, і для створення умов для наших громадян дає перетину кордону», — зазначив Президент.

Віктор Янукович також привітав Володимира Путіна з обранням на посаду Президента Російської Федерації. «Хотів би привіта-



НЕ ТАК ПОЧУЛИ?..

Радник Президента України Ганна Герман порадила звернутися до першоджерела, аби зрозуміти, чи справді Глава держави в інтерв'ю ITAR-TАРС озвувчив ініціативу саме про надання російській мові статусу другої державної. Про це вона заявила у вівторок у коментарі ЗІКу.

«Президент сказав зовсім інші речі. В інтерв'ю ITAR-TАРС Президент Віктор Янукович, зокрема, говорив про європейську практику, коли в багатьох кра-

ти вас із перемогою, яку ми пов'язуємо зі стабільністю в нашему регіоні», — сказав Глава Української держави.

Зі своєго боку Голова Уряду РФ підкреслив, що ради можливості зустрітися й обговорити двосторонні відносини наших країн та найближчі перспективи їхнього розвитку.

Він також звернув увагу на позитивну динаміку зростання товарообігу між Україною та Росією. «Ми значно перевишли докризовий рівень торгового обороту. У нас у 2008 році було 40 мільярдів, наприкінці минулого року — вже 50. Це дуже хороший темп і, звичайно, нам треба його підтримувати», — сказав В. Путін.

їнах є двомовність, тримовність, а то й чотирирівність», — підкреслила Ганна Герман.

За її словами, двомовність в Україні може бути реалізована лише в «європейському форматі».

«Є Європейська хартія, вона пояснює, роз'яснює і дає відповіді на всі запитання. І в кожній державі групи людей, які вважають свою рідною ту чи іншу мову, в ідеалі повинні бути мати право щодня послуговуватися нею і роз-

раховувати на те, що чи-

новник зрозуміє їх іхньою рідною мовою. Так би мало бути в ідеалі, і до того ми

маємо з вами прагнути, однією змінчиючи і розширюючи сферу впливу тієї мови, яка гарантована як

державна Конституцією України», — наголосила радник Президента.

Водночас Герман відмовилася відповісти на по-

далі запитання стосовно державної мови. «Оте,

що я сказала, будь ласка,

напишіть як коментар», —

зазначила вона.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ ЗАКОН, що передбачає заборону реклами тютюну

Президент України Віктор Янукович підписав закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо заборони реклами, спонсорства та стимулювання продажу тютюнових виробів». Про це повідомляє УКРІНФОРМ із посиланням на прес-службу Глави держави.

Зміни внесені до Кодексу України про адміністративну правопорушення, законів України «Про рекламу» та «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення». Зокрема, зміни передбачають встановлення заборони будь-якої реклами та стимулювання продажу тютюнових виробів, знаків для товарів і послуг, інших об'єктів права інтелектуальної власності, під якими випускаються тютюнові вироби.

Встановлено адміністративну відповідальність громадян і посадових осіб реклами та/або розповсюджувача реклами за порушення вимог законодавства щодо заборони реклами та спонсорства тютюнових виробів (залежно від складу правопорушення) на громадян може бути накладено штраф від п'яти до двадцяти п'яти неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

Крім того визначено фінансові санкції для суб'єктів господарювання у разі порушення ними заборони на рекламу, стимулювання продажу та спонсорство тютюнових виробів (від тридцяти тисяч гривень до п'ятдесяти тисяч гривень за кожен факт реклами на окремому рекламному носії або кожен окремий захід з метою стимулювання продажу тютюнових виробів).

Закон набирає чинності через шість місяців після дня його опублікування.

ПОМЕРЛА АТЕНА ПАШКО

Президент України Віктор Янукович висловив співчуття у зв'язку зі смертю видатної громадської діячки, соратниці і дружини В'ячеслава Чорновола, учасниці українського правозахисного руху Атені Пашко. «У пам'яті всіх, хто зізнав і працював із цією прекрасною людиною, вона назавжди залишиться яскравою особистю, яка широ любила Україну і вірила в її світле майбутнє», — йдеться у співчутті Глави держави.

* * *

Верховна Рада вшанувала хвилиною мовчання пам'ять дружини В'ячеслава Чорновола Атені Пашко. Запропонував вшанувати пам'ять А. Пашко народний депутат України із фракції НУ-НС Юрій Ключковський. Голова Верховної Ради України Володимир Литвин підтримав цю пропозицію і сесійна зала хвилиною мовчання вшанувала її пам'ять.

Відома поетеса, громадська діячка, учасниця українського правозахисного руху, дружина і соратниця В. Чорновола А. Пашко померла 20 березня на 81-му році життя.



АНАТОЛІЙ МОГИЛЬОВ КЛИЧЕ ІНВЕСТОРІВ ДО КРИМУ

Крим є одним із регіонів України, що найдинамічніше розвивається, і перспективним майданчиком для інвесторів із країн СНД, заявив голова Ради міністрів автономії Анатолій Могильов на міжнародному економічному форумі країн — учасників Співдружності, що відкрився у столиці Росії Москві, повідомила прес-служба Радміну.

А. Могильов презентував інвестиційні можливості Криму. Серед пріоритетних напрямків він назвав модернізацію санаторно-курортного і аграрного комплексів, розвиток інноваційної промисловості. Також ключовими напрямками є розвиток транспортної інфраструктури і альтернативних джерел енергії. «Запрошуємо бізнес, представників міжнародного економічного форуму взяти участь у реалізації всіх цих проектів і в розвитку Криму загалом як пріоритетної території України», — сказав він.

Як сказав А. Могильов, Президент України Віктор Янукович визначив, що Крим є територією пріоритетного розвитку. «На даний момент опрацьовуються документи, які дозволяють значно покращити інвестиційний клімат у Криму», — сказав голова Радміну.

Зокрема, ухвалено закони про земельні відносини, «Про Раду міністрів АРК», у першому читанні схвалено законопроект, що регламентує особливості ведення інвестиційної діяльності на території автономії. Також підготовлені зміни до Податкового кодексу України, що передбачають надання податкових пільг інвесторам, які працюють в Криму.

20 березня в Москві відкрився міжнародний економічний форум держав — учасників СНД. Він організований Виконавчим комітетом СНД і Діловим центром економічного розвитку Співдружності. Серед делегатів форума — представники органів влади держав — учасників Співдружності, представники національних і міжнародних торговельно-промислових палат, бізнесмени, аналітики, експерти.

<http://crimea.unian.net>

25 БЕРЕЗНЯ УКРАЇНА ПЕРЕХОДИТЬ НА «ЛІТНІЙ ЧАС»

В Україні 25 березня 2012 року о 3 (третій) годині за київським часом запроваджується «літній час» переведенням годинникової стрілки на 1 (одну) годину вперед. Про це йдеться у переданому УНІАН повідомленні Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.

Запровадження «літнього часу» передбачено відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 13 травня 1996 року № 509 «Про порядок обчислення часу на території України», зазначили в Мінекономрозвитку.

Як повідомляє УНІАН, уперше «літній» і «зимовий» порядок обчислення часу був запроваджений в Англії в 1908 році для економії і раціональнішого розподілу електроенергії впродовж доби. Переход на «зимовий час» і назад регулярно здійснювався в СРСР з 1981 року. Нині на «літній» і «зимовий» час переходить у більш як 110 країнах світу.

У лютому цього року Кабінет Міністрів України вініс на розгляд Верховної Ради проект закону «Про порядок обчислення часу на території України», яким передбачено запровадження часу другого годинного поясу (київський час) без щорічного переведення годинникової стрілки.

У разі ухвалення законопроекту як закону і підписання його Президентом України він набере чинності з 1 листопада 2012 року.

У пояснівальній записці зазначається, що у зв'язку із проведенням в Україні фінальної частини Чемпіонату Європи з футболу 2012 року та необхідності завчасного інформування європейської спільноти про зміну порядку обчислення часу в Україні за результатами наради було внесено та підтримано пропозицію щодо залишення на відповідний період чинного в Україні порядку обчислення часу, визначеного Постановою Кабінету Мін

У новому форматі переговорного майданчика, що відповідає європейському стилю організації виставок, у готельному комплексі «Ялта-Інтурист» відбувся XXI Міжнародний туристичний ярмарок «Крим. Курорти. Туризм — 2012», виразивши прагнення кримчан перетворити півострів з унікальними природно-кліматичними і лікувальними ресурсами, пляжами, цінними прибережними територіями, загадковим переплетінням найдревніших культурних традицій у цілорічний курорт.

ДІАЛОГ ВЛАДИ І БІЗНЕСУ

Основні експоненти виставки — кримські оздоровники, туристичні агентства України і Криму — на численних стендах, вітринах і в рекламній поліграфічній продукції продемонстрували свою готовність активно просувати кримський туристичний продукт на міжнародний ринок, сприяти розвитку співробітництва із зарубіжними країнами і міжнародними організаціями, розширити ділові контакти між підприємствами курортно-туристського комплексу і кримськими товарищебрівниками.

У ній взяли участь понад 500 туристичних компаній із 20 країн світу, близько 150 акредитованих журналістів із 108 засобів масової інформації чотирьох держав, гости з 17 регіонів України, 370 екскурсоводів. Тут побували за три дні близько семи тисяч відвідувачів, які в порівнянні з попередніми і недавніми російським туристичним форумом у Сочі назвали ялтинський ярмарок потужнішим і цікавішим. І справа не лише в кількості учасників і виставкових площ, хоч і це є серйозним показником значущості.

На ярмарку в Ялті предметно говорили про ціни як визначальний фактор вибору місця відпочинку для більшості жителів різних куточків планети. Туристичний потік у Крим формується в основному забезпечений, але не найбагатші українці, росіяни і представники сусідніх країн. Що чекає їх у нинішньому теплу сезоні?

Вартість санаторно-курортних послуг, за даними Міністерства курортів і туризму АРК, підвищилася в середньому на 3-7 відсотків. Однак порівняно з курортами Росії на тому ж Чорному морі середні ціни на відпочинок в оздоровниках Криму нижче майже на 30 %, а в готелях — на 25 %. Лікувальні послуги на 25 % дешевіші, ніж у Туреччині чи Краснодарському краї Росії.

Саме російський ринок міністр курортів і туризму АРК Олександр Лієв назвав одним із найбільш перспективних для кримського туризму. Він відзначив необхідність налагодження регулярного транспортного сполучення з регіонами Російської Федерації. Однак висока вартість авіаційних і залізничних квитків до Криму є одним з основних гальм галузі. Якщо в 2010 році потік російських туристів у Крим збільшився на 80 %, то в минулому 2011-му — лише на 16.

І все ж навіть при подорожчанні турів по Криму на 10-20 %, як стверджують кримські туроператори, а їхні російські колеги називають точну цифру 20, відпочинок на півострові цього року, за оцінкою президента групи компаній «Мультитур» (Москва) Олексія Високанова, залишається для росіян дешевішим порівняно з сочинським узбережжям Чорного моря за рахунок зниження курсу гривні щодо російського рубля.

Впливати на інші зовнішні і внутрішні комунікативні фактори, які визначають ціновий сезон і привабливі механізми продажу путівок, лобіювати кримські інтереси в українському парламенті,

добивається зняття подвійного оподаткування туристичних послуг на законодавчому рівні і зниження його в першу чергу для тих закладів, заповнюваність яких перевищує 50 %, на думку голови Постійної комісії Верховної Ради АРК з санаторно-курортного комплексу, туризму і підприємництва Рустама Темірталієва, повинна Асоціація туроператорів Криму і Севастополя. Її президент Борис Зелінський підписав у Ялті меморандум про спільні дії в цьому напрямку з головою правління Асоціації курортів Криму Андрієм Крячуном.

Говорили на ярмарку про

графік передбачається включити 12 чорноморських портових міст, у тому числі п'ять — з України, для кожного з яких на території Криму буде виділятися місяць для соціальної реклами. У відповідь на це в кожному причорноморському місті за його межами повинна розміщуватися реклама Криму. Півострів — не суцільний великий пляж, як деято думає, а курорт з цілорічним циклом лікувально-оздоровчих і туристичних послуг.

Збільшення туристичного потоку сприятиме, зокрема, підписанням Меморандуму про співробітництво між Раадою міністрів Автономної Республіки Крим та Урядом Карловарського краю Чеської Республіки. Гетьман краю Йозеф Новотни, який поставив свій підпис під документом, підтримав пропозиції Г. Псарьова встановити побратимські зв'язки між Карловарським краєм і регіо-

нами названий туристсько-оздоровчий комплекс «Судак», кращий сімейний санаторій — «Золотий колос», кращий грязелікувальний — Сакський центральний військовий клінічний санаторій ім. М. Пирогова.

Міжнародний дитячий центр «Артек» є кращим дитячим курортно-освітнім комплексом, Євпатійський дитячий клінічний санаторій Міністерства оборони України лідує серед дитячих лікувально-оздоровчих закладів, а компанія «Дітки» — серед операторів дитячого туризму.

Палац-замок «Ластівчине гніздо» визнаний найпопулярнішим туристичним об'єктом. Кращим гірськолижним комплексом названо туристичний комплекс «Буковель», а комплекс «Риксос — Прикарпаття» — кращим бальнеологічним санаторієм.

За новаторство в курортології відзначений завідувач кафедри фізіотерапії Кримського державного медичного університету ім. С. Георгієвського, доктор медичних наук, професор Володимир Єжов.

У спеціальних номінаціях перемогу здобула голова правління санаторію «Золотий колос» Сергій Щеголев — як кращий топ-менеджер року, готель «Ялта-Інтурист» — як надійний партнер, а парк «Київська Русь» — за культурно-туристичний проект року.

На презентації фільмів про санаторно-курортне лікування в Криму учасники ярмарку зустрілися з народним артистом України Володимиром Горянським, співачкою Златою Огнєвич. Своє вокальне та інструментальне мистецтво демонстрували кримські виконавці — гітарист, народний артист України Енвер Ізмайлів, співак, заслужений артист України Юрій Лопушанський, джазова співачка Леніс Ізмайлова.

Ініціатором ярмарки стала міністерство курортів і туризму АРК, підтриманої Міністерством курортів і туризму України та Асоціацією туроператорів Криму. Виставка проходить в рамках програми «XXI Міжнародний ярмарка Крим. Курорти. Туризм».

На ярмарку відбулися

ВСІ ДОРОГИ ВЕДУТЬ ДО КРИМУ



встановлення знижок на 30 % для туристів, що приїжджають у Крим в січні — лютому, про можливості співробітництва з Турецькими та Азербайджанськими авіалініями, розміщення презентаційних журналах на бортах літаків і в поїздах, різноманітні субсидійні програми і варіанти з «Укрзалізницею». Є безумовні перспективи в роботі з об'єднаннями пенсіонерів Австрії та Німеччини. Для реклами Криму як курорту нині зіміститься музичний кліп на найдовший у світі тролейбусній лінії Сімферополь — Ялта, яка вийшла в Книгу рекордів Гіннеса, розпочалися зйомки одним із турецьких телеканалів серії документальних фільмів.

**ІМПУЛЬСИ
ДО ПОГЛИБЛЕННЯ
СПІВРОБІТНИЦТВА**

Гідну конкурсію іншим туристичним комплексам світу можна скласти тільки шляхом об'єднання всіх зацікавлених сторін, у тому числі і для представлення регіону під єдиним брендом, сказав на I Міжнародному форумі «Перспективи розвитку туризму в Чорноморському регіоні», який відбувся в рамках ярмарку за участі представників влади, крізьній індустрії, міжнародних туристичних та економічних співтовариств України, Туреччини, Болгарії, Румунії, Грузії, Молдови, Азербайджану, Латвії та Росії, заступників голови Ради міністрів АРК Георгій Псарьов. Для реалізації цієї ідеї та створення Асоціації чорноморських міст було вирішено сформувати робочу групу, яка могла б отримувати гранти Європейського Співтовариства і світових грантодавців. У цей

нами півострова, налагодити співпрацю між вищими навчальними закладами, відкрити в автономній Почесні консульства Чеської Республіки і запропонував обговорити можливість встановлення прямого авіасполучення між Карловими Варами і Сімферополем.

Важливою подією на ярмарку є, за словами О. Лієва, найвизначнішою за останні двадцять років для туристичної сфери Криму стала презентація довгоочікуваного проекту «Підтримка розвитку туризму в Автономній Республіці Крим» загальною вартістю 5 мільйонів євро, розробленого фахівцями ЄС та Міністерства курортів і туризму АРК. Його можна порівняти з визнанням розвитку туризму основним пріоритетом у Стратегії розвитку країни до 2020 року. Проект буде впроваджуватися в рамках Програми ЄС «Спільна ініціатива зі співробітництва в Криму» протягом трохи років з 2012 до 2014 консорціумом міжнародних консалтингових компаній з Ірландії, Італії та Нідерландів, що вигралі тендери.

ДЖЕРЕЛО ЗДОРОВ'Я І ГАРМОНІЇ

У рамках ярмарку відбулися «круглі столи» за участі туроператорів з Азербайджану, Білорусі, Росії, Туреччини, України і кримського турбізнесу, проведено майстер-клас відомих курортологів України «Інновації в санаторно-курортному лікуванні в Автономній Республіці Крим» і ряд семінарів.

Новинкою виставки стала презентація програм по Криму з використанням об'єктів історико-культурної спадщини та окрема експозиція кра-

тів і пляшки з мінеральною водою на столі перед учасниками прес-конференції.

— Яку воду п'єте? — запитали.

— «Моршинську», — відповів Г. Псарьов.

— Чому не «Кримську»? Яке відношення вона має до Криму?

— Вона має відношення до України.

— Поміхнувшись, додав:

— Політики в цьому немає жодної, а тільки реклама і бізнес організаторів форуму.

Генеральним спонсором ярмарки — компанія «Мультитур» (Москва), партнери — ВАТ «Готельний комплекс «Ялта-Інтурист», Асоціація туроператорів Криму і Севастополя та санаторій «Золотий колос» (Алушта).

На ярмарку цього року вперше в Криму відбулася церемонія нагородження Всеукраїнською премією в сфері туризму «Ukrainian Travel Awards — відкрій Україну» в 22-х номінаціях. Її лауреатами стали 17 представників кримської туріндустрії. Зокрема, кращим курортним готелем названий «Пальмірапалас» (Ялта), кращий готель для сімейного відпочинку — «Porto Mare» (Алушта), міні-готель — «Вілла «Софія» (Ялта), парк-готель — «Сосновий бір» (Гаспра), «SPA-готель» — «Респлект Холл» (Ялта). Кращим діловим готелем став «Хаятт Риджесі» (Київ), а «Інтер Континенталь Київ» — Luxuri-готелем. Премогу в номінації «Готель — відкриття року» здобула резиденція «Кримський бриз».

Група туристичних компаній «Кандагар» визначена як кращий оператор в'їзного туризму, а внутрішнього — туроператор «Ласпі». Країною Таласса-оздоровницею України названий туристсько-оздоровчий комплекс «Судак», кращий сімейний санаторій — «Золотий колос», кращий грязелікувальний — Сакський центральний військовий клінічний санаторій ім. М. Пирогова.

Ініціатором ярмарки стала міністерство курортів і туризму АРК, підтриманої Міністерством курортів і туризму України та Асоціацією туроператорів Криму. Виставка проходить в рамках програми «XXI Міжнародний ярмарка Крим. Курорти. Туризм».

Ініціатором ярмарки стала

З початку нинішнього року в Криму відпочило вже понад 100 тис. осіб, що перевищує показники минулого року. Такі дані наводить Міністерство курортів і туризму АРК, передає кореспондент УКРІНФОРМу.

«Кількість курортників у

Криму з початку року становить 107,8 тис. осіб, що на 5,2 % вище за рівень минулого року», — говориться в повідомленні.

Значною мірою на зростання турпотоку вплинули бірзеневі свята. У турфірмах зазначають, що найбільшою популярністю користувався недорогий і нетривалий відпочинок.

Шорічно в Криму відпочиває 6-7 млн. осіб.

* * *

П'ять регіонів Автономної Республіки Крим у рамках програми розвитку ООН отримають технічну допомогу на суму 650 тисяч євро. Про це повідомила керівник ПРООН Аделін Гоне, інформує газета «Голос України».

«Ми обговорювали з Раадою міністрів Криму, як будемо далі рухатися, і було прийнято рішення, що ресурси повинні бути використані для того, щоб надати підтримку містам і районам Криму у реалізації та розробці їхніх проектів щодо розвитку», — зазначила вона.

За словами А. Гоне, до 5 квітня комісія у складі представників Ради міністрів і керівників міжнародних проектів у Криму вибере п'ять міст і районів для надання відповідної технічної допомоги.



(Закінчення. Поч. у № 11)

Є також потреба у новому прочитанні історичних та географічних матеріалів доби Трипілля, Давньої Русі та Візантії. Як зазначив професор П. І. Гарчев, «ідеологічні і релігійні уявлення неолітичного населення на всій території України, в тому числі Криму, були складними і по суті однаковими». Трипільці вірили в магію, очисну силу вогню. Обряди здійснювалися не лише біля глинняних віттарів у житлах, поселеннях, а й за їх межами, у спеціальних святилищах. «Одним із них була Кам'яна Могила з її численними гробами (на річці Молочній біля Мелітополя)» — говориться у восьмитомній «Історії Української РСР». Тож землеробська культура трипільців та їхнє духовне життя з давніх-давен не лише перескалися, але й тісно перепліталися з тогочасним населенням Криму.

Один з найбільших авторитетних російських учених-істориків, який завжди дистанціювався від імперсько-шовіністичної ідеології, академік Рибаков зазначав, що «слов'янські городища у IV ст. до н. е. займали величезну територію від Ельби на заході, Балтики на півночі, Оки і Сіверського Дінця на сході і від лівого берега Дунаю на півдні».

Підсумувавши археологічні дослідження останніх десятиліть, професор Петро Гарчев дійшов висновку, що «існує тісний зв'язок між культурами землеробського населення, яке займало всю цю величезну територію. До того ж культура «каліпідів», «скіфів-орачів» досить тісно переплітається з трипільською культурою (III тис. до н. е.), культурою антів (IV-VII ст. н. е.), літописних «русь» і полян (IX-X ст. н. е.), українців (XV-XVI ст.). Тож є підстави розглядати землеробське населення вказаних регіонів не лише як східних слов'ян, а й предків українського народу». На ідентичність та етнічну спорідненість населення Придніпров'я та автохтонів Криму — таврів, тавропусів, тавро-скіфів звертали увагу візантійські історики у IX-X ст. н. е. Так, візантійський історик Х ст. Лев Диякон — учасник війни Візантії з військом русо-таврів Великого київського князя Святослава писав, «що таврі — «тавро-скіфи» і очлювані Святословом руси з Кіївщини є одним народом».

У таврів існували культури сонця, дощу, близькавок, родючості, домашнього вогнища. Такими ж були вірування і у їхніх нащадків-антів, русів, українців — аж до прийняття християнства, та й після хрещення. За свідченням давньогрецьких істориків, таври, меоти, скіфи, аратеї та інше, споріднені їм, населення Криму, Приазов'я, Кубані займалися переважно орінізм землеробством та домашнім скотарством, ремеслами, торгівлею. «Вони вирощували для власного вживання і на продаж ті ж культури, що землероби на всій території України від північного Приазов'я до Дунаю: пшеницю, просо, ячмінь, бобові, часник, льон, коноплі та інше», — наголошує Петро Гарчев. Найважливіше значення для експорту в Елладу мала пшениця, особливо в часи боспорського царя Левкона (388-348 рр. до н. е.), який завершив об'єднання Східного Криму та Кубані в одній державі.

Таври, як і українці, любили коней. Проте робочою худобою у них були домашні тури, а в Україні — воли. Крім цього, таври розводили корів і свиней, овець і кіз. Практично такий перелік домашніх тварин був і у тогочасній Україні. Культура хліборобства і тваринництва переважно засвідчує, що кримські таври (тавро-скіфи) і мешканці українського Придніпров'я були вельми спорідненими народами.

Перший історик Русі-України Нестор Літописець також зазначав, що кримські таври є найпівденнішою гілкою Русі. Мабуть, і більшість сухопутних походів кримських князів до Криму (Херсонесу — Корсуня) були успішними саме через підтримку місцевого кримського населення півострова як у степу, так і у передгір'ї. Без такої підтримки навіть видатні полководці Київської Русі, якими були більшість кримських князів, та їхні війська неодмінно зазнали б поразки.

Існування упродовж чотирьох століть (Х-XIII ст.) слов'янського Тмутораканського князівства, кордони якого не обмежувалися лише Керченським півостровом, але й поширявались на Тамань, також підтверджується доказом довготрива-

лої підтримки місцевого кримського населення півострова як у степу, так і у передгір'ї. Без такої підтримки навіть видатні полководці Київської Русі, якими були більшість кримських князів, та їхні війська неодмінно зазнали б поразки.

Не можна нехтувати і такою літературно-історичною пам'яткою, як «Велесова книга». Вона проливає світло на старанно приховану всіма колонізаторами трагедію пращурів українського народу у період грецької, римської, скіфської, сарматської, готської, половецько-хозарської, золотоординської та московської окупації Криму та всього сте-

гадки українофобів різного калібру про непричетність українського етносу до творення історії, розвитку економіки та культури Криму.

В історії перепису населення в Криму, особливо у перше десятиліття після встановлення більшовицького режиму, присутність на півострові українців всюди не помічалась. Її автоматично додавали до «руських» або інших національностей. Саме такий підхід, вірніше, звичайнісінське чиновницьке шulerство обґрутувало відсутність україномовних шкіл у Кримській АРСР і забезпечувало чисельне домінування російського населення. Поодинокі українські початкові школи стали створювати у Криму лише у короткосучасний період коренізації. Але показущу інтернаціональну політику в кадровій та освітній сферах невдовзі припинила.

Витворм такої довготривалої імперсько-шовіністичної політики зросійщення українського люду та національних меншин в Україні є унікальна етнічна категорія — «русіскоязичне населені». тобто люд без роду-племені та Батьківщини. Кремлівські ідеологи визначили цю етнічну масу як «единий советский народ». Тож першочерговим завданням і ліками від національного безп'яття має стати копітка виховна робота серед молоді та об'єктивне

ПОВЕРТАЙМОСЯ ДО НАЦІОНАЛЬНИХ ВИТОКІВ!



Петро Вольвач

УКРАЇНОЗНАВЧІ ДОСЛІДЖЕННЯ — НАУКОВА БАЗА ДЛЯ ПОДОЛАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БАЙДУЖОСТІ ТА ПОВЕРНЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ ДЕНАЦІОНАЛІЗОВАНОГО УКРАЇНСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ КРИМУ

пового Причорномор'я і Придніпров'я.

Якщо перші два сторіччя грецької колонізації Південного узбережжя Криму та Північного Причорномор'я відбувалися порівняно мирно, а між автохтонним населенням півострова — таврами і грецькими колонізаторами спостерігалися досить жваві економічні зв'язки, культурний обмін, то наступні століття між ними вже почалися великі протистояння та кривава боротьба за землю, доступ до моря та природні ресурси. Наступні колонізатори упродовж віків автохтонів Криму та Північного Причорномор'я винищили або асимілювали. Остання широкомасштабна асиміляція української людності на півострові відбулася за часів Кримського ханства. Адже турецький мандрівник Евлія Челебі зазначав, що на території ханства ще в середині — наприкінці XVII століття живло понад 900 тисяч українського люду, у тому числі і десятки тисяч дітей.

Завоювання Криму та Північного Причорномор'я Москвою та імперсько-шовіністичною політикою новітніх завойовників упродовж XVIII-XIX століть завершила асиміляційні процеси українського народу на півострові.

Після завоювання Криму Росією економічний та культурний розвиток та всі процеси, які відбувалися на півострові, проходили за активної участі українців. Це підтверджується не лише статистичними даними, але і величезною масою документальних джерел. Вони значною мірою узагальнені у численних наукових працях. Серед них, на наш погляд, виняткове значення для подолання історичного й національного безп'яття має монографія професора Володимира Сергійчука «Український Крим» (Київ, 2001). Аби українські та кримські освітнянські чиновники дібрали про виховання патріотів своєї держави, то подібні видання мали б широко використовуватись у шкільних та інститутських навчальних програмах.

У вихованні підростаючого покоління величезне значення мають періодичні переписи населення та статистичні дані з розвитку народного господарства у різних регіонах нашої країни і, в першу чергу, Криму. Адже знання саме такого інформаційного матеріалу спростовує брутальні неошовіністичні ви-

нили, як вельми небезпечну для більшовицького режиму.

Дослідникам, історикам та українознавцям необхідно вивчити і осмислити безпрецедентний у повоєнній історії широкомасштабний процес масового переселення до Криму з України упродовж 50-70-х років минулого століття майже одного мільйона української людності. Саме переселенці з України забезпечили відродження вщент зруйнованої війною та депортациєю кріпінного населення економіки Кримського півострова.

Першу спробу вивчення масово-го переселення українського люду до Криму в повоєнні роки зробив професор Володимир Сергійчук у монографії «Український Крим». До 50-річчя входження Криму до складу України з нашої ініціативи і за державною програмою «Українська книга» була видана книга «Крим: шлях до України» (Сімферополь, 2005). Зазначена праця нарівні з монографією професора Володимира Сергійчука також може використовуватися у патріотичному вихованні молоді. Необхідно також звернути увагу на нашу працю «Українська провесінь Криму» (Сімферополь, 2008), в якій переселенці з Українського населення на півострів присвячено кілька грунтowych розділів.

Переписи населення засвідчують, що різке домінування російського населення у Криму відбулося в середині — наприкінці 70-х років минулого століття. Масова міграція росіян з усіх куточків Російської Федерації відбувалася в уже відроджений і добре впорядкований і обжитий Крим. Саме в цей період кримлівські вожді взялися за творення «нової історическої общинності — советского народа». Крим став першим полігоном для реалізації цієї ідеологічної маячної кримського маразматиків.

Отже, докорінні зміни в етнічному складі населення на півострові, які спостерігалися наприкінці 70-х років, значною мірою пов'язані з пожвавленням міграційних процесів з Російської Федерації та інших союзних республік. Рівень життя у Криму на той час був одним з найвищих по країні. Істотний вплив також мала цілеспрямована асиміляція українців та представників національних меншин, яка успіш-

ноупереджене бачення складних історичних процесів становлення Української державності.

У більшості цивілізованих країн світу патріотичним вихованням підростаючого покоління та своїх громадян опікується державна влада. Враховуючи сьогодніні політичні реалії в Україні, тягар просвітницької роботи в середовищі денационалізованого й зманкуртілого українського люду мають взяти на себе патріотичні громадські організації, державницькі ЗМІ та національ-демократичні партії. У цій національні ваги царині також безмежне поле для діяльності українських істориків та українознавців. Необхідно усвідомити, що патріотів виховують не лише гучні мітинги, але й об'єктивний інформаційний простір. Український державний інформаційний простір у Криму практично відсутній.

Навіть при помаранчевій владі відверті антидержавницькі та антиукраїнські заяви лідерів проросійських сил не знаходили належної оцінки правоохоронними органами. То ж має протидіяти «зоологічні» українофобії та неприхованому сепаратизму в Криму! Існує в автономній владі сьогодні неприможна захистити Українську державу та український народ від цього небезпечної захворювання. Більше того, як засвідчили останні заяви кримського високопосадовця, місцева влада заради передвиборного популізму та шulerського загравання з електоратом сама заходить і провокує такі дії. На жаль, як кажуть дипломати, реакція офіційного Києва на це безчинство українська громадськість так і не почула. Тож перед виборами в автономії можна очікувати на нове збурення сепаратизму та розпалювання українофобії.

Створення державницького інформаційного простору та об'єктивне висвітлення історії, копітка робота з патріотичного виховання кримського соціуму та підростаючого покоління — запорука формування в державі української політичної нації, миру, міжнародного злагоди та економічного процвітання країни. Зазначені завдання має вирішувати державна влада.

Петро ВОЛЬВАЧ,
голова Кримської філії НТШ,
дійсний член НТШ, академік
УЕАН, заслужений діяч
науки і техніки АР Крим, лауреат
премії ім. Дмитра Нітченка

Тільки 16% громадян України, опитаних Київським міжнародним інститутом соціології, хотіли б об'єднання України та Росії в єдину державу.

Респондентів попросили відповісти на запитання, якими б вони хотіли бачити відносини України та Росії. 69% опитаних вважають, що країни повинні бути незалежними, але дружніми державами — з відкритими кордонами, без віз і митниць, 13% — мають бути такими ж, як

з іншими державами — із закритими кордонами, візами, митницями, і 2% не змогли відповісти.

СВЯТО, ЯКЕ ПОДАРУВАЛА ЕСФІРЬ

Поздравляєм караїмов
С этим светлым чудным днем,
С наступлением Пурима
С пирожками и вином...

Цей пристін пісні запам'ятаєся одразу і ще довго крутився в голові після гостин у Кримській федерації караїмів, куди мене запросили на свято. Взагалі, серед караїмських національних традицій пиріжки належать особливі місце. Це і солодкі пиріжки — катешки, і теж солодкі, бо з медом — бадем. Такі пиріжки колись були улюбленими дитячими ласощами. А свято Пурім вважається дитячим, веселим, хоча і символізує спомин про

трагічні події. Сталося це в IV столітті до нашої ери. Іудейський народ був оговорений перед царем, і той наказав усіх знищити. Та дружина царя єврейка Есфірь розкрила йому правду. Але відмінні розпорядження цар уже не міг, він тільки дозволив євреям захищатися. Тоді загинуло 75 тисяч людей, а день, коли скінчилася траур, та наступний стали святом під назвою Пурім (від слова «пур» — жереб). А ще у ці дні (7-8 березня) караїми прощаються із зимою і зустрічають весну. Шоправда, в їхньому календарі свято припадає на середину останнього зимового місяця — Сююнчай.



ЧИНОВНИК, СИН ЧИНОВНИКА?

Ні, швидше, навпаки. Бо умови прозорості та анонімності, в яких відбувається формування молодіжного уряду, не сприяють проштовхуванню своїх. До того ж, «сину чиновника» доведеться конкурувати з кращими молодими силачами півострова. Тож ідея прем'єр-міністра Криму А. Могильова шляхом конкурсних змагань відбирає молодь з усього Криму, аби вона продублювала очільників кримських міністерств та рескомітетів і після відповідного навчання долучилася до вирішення реальних урядових проблем, заслуговує на повагу.

Та хоча, здавалося, ситуація є однозначною, учасники прес-конференції, яку давала міністр освіти і науки, молоді та спорту АРК Віталіна Дзоз (на фото), побачили її по-різному. Когось охопила піздозра, що переможцями конкурсу стануть переважно «мажори», а в телевінках від «Неаполя» прозвучало і зовсім несподіване: безпорадні кримські урядовці хочуть підживитися чужими мізками, використовуючи «більш креативну» молодь і не сплачуючи її при цьому зарплати. Що гріха таїти, ми теж частенько критикуємо місцевий уряд, але ж за діло...



середньо причетні до процесу відбору, залишилися поза контактами.

У результаті першого туру (після написання творчої роботи) відібрано 90 осіб. Далі була співбесіда — своєрідний захист своєї позиції молоддю. Після візитів (розповідь про себе) конкурсантів вмотивували свої амбіції щодо «міністерських» крісел. А оцінювали їх представники міністерств та відомств Криму за стобальною шкалою. Після цього було відібрано 44 людини — два комплек-

ти очільників урядових підрозділів. Майже половина від загального складу претендентів — жінки і понад 40 відсотків — молоді віком від 22 до 29 років (за вікового зірку від 18 до 35 років). Більше половини — студенти та науково-педагогічні працівники. Втім, є і культурні організатори, комерційний директор, завідувач організаційно-масового відділу, по двоє підприємців та безробітних.

Навряд чи ці люди в якийсь інший спосіб мали б шанс долучитися до вирішення управлінських питань всекримського масштабу. Тим більше — бути помічними і одержати конкретну перспективу. А перспектива ця — входження до міністерського резерву та одержання відповідних посад у майбутньому. Але для цього ще треба чимало постаратися. Попереду участь у конкретно-видовищній грі «Надійний вибір». А це командний творчий виступ із запропонованою темою, по-тим — радіоінтерв'ю та інтелектуальні змагання двох претендентів на одну і ту ж міністерську посаду. В квітні молодь звернеться до людей по телебаченню і радіо, а оцінку їм дадуть самі слухачі. В травні два претенденти на одну по-

СТУДЕНТИ ВІННИЧЧИНИ ОТРИМАЛИ ПОСВІДЧЕННЯ ДЕПУТАТІВ ПАРЛАМЕНТУ

Активістам студентського руху Вінниччини урочисто вручив посвідчення депутатів Студентського парламенту голова Вінницької обласної ради Сергій Татусяк. Студенти також отримали статус помічників депутатів облради. Про це повідомляє кореспондент УКРІНФОРМу.

«Програми, які реалізуються в області, реформи матимуть логічне продовження, якщо до них долучатиметься студентство. Кожен із вас закріплений за депутатом облради: спілкуйтесь, листуйтеся, обов'язково беріть участь у засіданнях профільних комісій, вносите пропозиції, ініціативи», — закликав 62-х

«студентських депутатів», які представляють 41 навчальний заклад Вінниччини, С. Татусяк.

Як підкреслив голова Студентського парламенту Вінниччини Дмитро Слободянюк, посвідченням студенти отримали після завершення триденної війзної сесії, що проходила 16-18 березня у м. Бар на базі автомобільно-дорожнього технікуму. «Навчались написанню соціальних проектів, роботі зі ЗМІ, склали план роботи парламенту», — розповів Д. Слободянюк та подякував за допомогу у проведенні заходу голові наглядової ради ВАТ «Мостобуд» вінниччанину та меценату Володимиру Продивусу.

«Молоді є локомотивом перетворень у суспільстві. Буде бажання, ініціативи — готовий підтримати», — запевнив у свою чергу меценат.

ПРОГРАМА ФУЛБРАЙТ У КРИМУ

13-14 березня 2012 р. у Кримському гуманітарному університеті (КГУ) пройшла зустріч студентів і викладачів із представниками Програми академічних обмінів імені Фулбрайта в Україні.

Програма ім. Фулбрайта — це найбільш відома у світі програма наукових обмінів Сполучених Штатів Америки. Вона діє з 1946 року, у цей час — в 155 країнах світу. Студентам і викладачам університету ця програма розкриває величезний спектр можливостей. Досвід, отриманий у результаті навчання, сприяє успішній реалізації в професійному житті. Так, випускниця КГУ за спеціальністю «Англійська, французька мова й закордонна література» Ольга Самойлова є учасником цієї програми і наступного року планує своє навчання в одному з університетів США. За умовами програми студентам надається можливість проведення наукових досліджень в американських університетах, одержання стипендії (\$1200-2500). Крім того, стипендіати програми зможуть брати участь у наукових конференціях не тільки в США, але й інших країнах.

Розпочинається святкування після вечірньої молитви. Збираються хористи і йдуть з піснями за пожертвами на користь школ, духовенства, нужденого люду. Цей процес нагадує наше колядування.

У Кримській федерації караїмів святкування розпочалося з молитви, яку виголосив Ігор Шайтан, як на мене, в дивній спосіб — обличчям не до присутніх, а до стіни. Виявилось, що караїми моляться обличчям до Бога (на Південь), а не до людей. Він молився двома мовами, і молитви за змістом нагадували православні.

Потім відбулося освячення хліба і вина. А далі — все за звичним сценарієм: люди їли, пили, розмовляли про те, що хвілювало, і, звичайно ж, співали.

А хвілювало наступне. Адміністрація сім-

феропольської школи № 7 попри те, що ця школа з 95-річною історією була побудована на кошти караїмів, почала «вживати» Федерацію із приміщення, де попереднім керівництвом їм було надано дві кімнати. Обговорювалася також недавня поїздка до Євпаторії на запрошення духовного глави Давида Мойсеєвича Еля — адже лише в Євпаторії є діюча караїмська кенаса. Під час зустрічі йшлося про об'єднання двох караїмських товариств — Федерації та Асоціації.

Цікаво було також довідатися не про поточне, а вічне. Скажімо, чому караїмські чоловіки знімають головний убір, лише коли лягають спати. І чому караулевий квавук господаря має займати у домі почесне місце — для нього відводиться спеціальна полиця. Ще одна така ж — для молитовників. А зв'язок між тим та іншим прямий: чоловік не має права молитися з непокритою головою і мусить завжди бути готовим для молитви, знаходитися поряд з Богом.

Тож не випадково, вітаючи цього дня із сімдесятитрічним ювілеєм іменинника Федора Айваза, керівниця Кримської федерації караїмів Тетяна Іллівна Шайтанова одягла йому на голову квавук, жартома побажавши стати, нарешті, справжнім караїмом.

Але зберегти свою справжність, ідентичність цьому нечисленному народу нині не просто. І ситуація з приміщенням — ще одне цьому підтвердження. Кожен, хто свого часу пройшов через наймані квартири, гуртки, добре пам'ятає, як це воно — жити «під прицілом» недобrozичливого ока господаря. І найпарадоксальніше те, що у директорки школи, яка збирається «депортувати» з неї свого, а державного приміщення караїмське товариство, кримськотатарське прізвище...

Т. ФЕДОРЕНКО

саду виступлять перед профільною аудиторією, відповідатимуть на її запитання, нею ж будуть і оцінені.

Двадцять два переможці влітку навчачимуться у школах лідерства України, Росії і Чехословаччини та стажуватимуться в профільних міністерствах та відомствах Криму, і керівникам цих підрозділів доведеться працювати з молодими конкурентами за одним столом.

Процес відбору та підготовки закінчиться у вересні, коли відбудеться вручення переможцям посвідчень молодих міністрів.

Цим і завершиться конкурс, а розпочнуться трудові будні спільним засланням обох урядів. Молодіжний уряд братиме участь у вирішенні тих же питань, що і діючий, та матиме додатковий голос. Для іногородніх участь у роботі уряду може здійснюватися в режимі он-лайн.

Про те, як довго працюватиме молода команда, не йшлося. Можливо, що з часом уряд самоліквідується — не очікувати ж вакансій десятиліттями. Та і міністрам не надто комфортно житиметься, коли їм діхватимут в потилицю. Але хочеться сподіватися, що найкращі, раніше чи пізніше, знайдуть собі застосування там, куди не пускають «з вулиці». І це вже позитив.

Тамара СОЛОВЕЙ

МИ ПОЛЕГШИМО ВАШЕ ЖИТТЯ

Для організації соціального обслуговування та надання соціальних послуг пенсіонерам, інвалідам та самотнім непрацездатним громадянам у Центральному районі м. Сімферополя діє Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг).

До складу центру входить п'ять відділень, у тому числі відділення соціальної допомоги на дому, три відділення соціально-побутової адаптації, відділення організації надання адресної натуральної і грошової допомоги малозабезпеченим непрацездатним громадянам.

Щотижня понад 300 самотніх громадян похилого віку та інвалідів обслуговуються соціальними працівниками вдома. Самотність та ізольованість від суспільства — головні проблеми для багатьох з них, хто потребує догляду. Догляд на дому — це надання моральної та практичної допомоги. Працюючи вдома, соціальний працівник на перший план ставить потреби людини, за якою доглядає. Людям, які перебувають на обслуговуванні в відділенні соціальної допомоги, надається понад 60 видів послуг. Це — придбання діставки продовольчих та промислових товарів з магазинів та ринку за кошти підопічних громадян, приготування їжі, допомога у прибиранні помешкання, оформлення документів на одержання субсидій і доставка медикаментів, візитник лікаря тощо.

До відділення соціальної допомоги на дому приймаються на безоплатних засадах самотні громадян похилого віку, інваліди, які потребують сторонньої допомоги, соціально-побутової адаптації в домашніх умовах згідно з медичним висновком, хворі (із числа самотніх громадян непрацездатного віку) до встановлення їм групи інвалідності, але не дівше, як на чотири місяці.

До відділення соціально-побутової адаптації приймаються самотні громадян похилого віку, інваліди, незалежно від їхнього сімейного становища, котрі не мають медичних протипоказань щодо перебування в колективі і потребують соціально-медичної адаптації, соціально-педагогічних, психологічних та соціально-побутових послуг.

До відділення організації надання адресної натуральної і грошової допомоги малозабезпеченим непрацездатним громадянам приймаються на облік та обслуговування малозабезпечених громадян похилого віку, інвалідів, громадян, які перебувають у складній життєвій ситуації, що пов'язана з безробіттям, і зареєстровані у державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу, якщо вони мають на утриманні неповнолітніх дітей, інвалідів, громадян похилого віку, за умови, що середньомісячний сукупний дохід у родині нижче за півтора прожиткових мінімумів.

Самотні громадян, що не здатні до самообслуговування, інвалідів, малозабезпечених громадян, які перебувають у складній життєвій ситуації, пов'язані з безробіттям, котрі мешкають у Центральному районі м. Сімферополя, чекаюмо у відділеннях соціальної допомоги на дому за



Твори Одрача майже невідомі в Україні, хоч саме вони і є своєрідною енциклопедією радянізації та деукраїнізації Берестейщини. Письменник народився в селі Місятичі, що за 25 кілометрів від Пінська. Цей шматок української етнічної території з 1939 року воною «вождя народів» опинився у складі Білоруської РСР, і тепер лише найстаріші люди краю можуть щось пригадати про довоєнну «Просвіту» та про український повстанський рух післявоєнних років. Нині молоді люди, які проживають на півдні Брестської області, вже вважають себе білорусами — хіба що... трохи особливими. Чи могло бути інакше? Берестейщина, як частинка українського світу, збереглася б і через сто років — якби її трохи пощастило і вона існувала в складі демократичної держави. Тоді Федір Одрач був би одним із затриманих літераторів і, безперечно, став би класиком. Волею долі йому довелося творити далеко за межами України (починав у Словаччині, а закінчив у Канаді, де й помер), проте тута за Берестейсько-Пінським краєм відчувається в кожному його творі. Такі речі, як: «В дозрі», «Півстанок за селом», «Покинута оселя», «Щебетун», «На непевному ґрунті» могли бстати потужною ідеологічною зброєю в руках національної свідомості поліщуків і допомагали б їм зберігати рідну мову. Однак СРСР був відгорожений від решти світу залишою завісою, і вона на дійно «захистила» мешканців краю від Одрачевого слова. Втрата неабияка для інтелігенції, бо никто так детально (та ще в художній формі!) не описував механізми «радянізації» західної Білорусі. А хто тепер переповість нащадкам, як відбувалася білорусифікація і русифікація україномовних районів Берестейщини? Вважаю, варто навести бодай декілька уривків з найінформативнішого роману Федора Одрача «На непевному ґрунті». Автор детально описує початок окупації Вільнюса (до 1939 року це місто входило до складу Польщі) Червоною Армією. Радянська влада чомусь одразу відштовхнула від себе навіть колишніх прихильників комунізму. Ось характерний уривок: «...На вулиці Бакшта зустрічаю студента фармації Здзіхіа Вонсовича. Він тримався остроронь поганіки, вважав себе за демократа, хоч і зачитувався творами Шолохова та Олексія Толстого. Вірив, що в СРСР людяно розв'язано соціальну й економічну проблеми, що, мовляв, хоч там і терор, але велики види на майбутнє. Тепер його лице перелякане й сіре... Сто рожко оглядається і при-

ВІРНИЙ СИН БЕРЕСТЕЙЩИНИ

(ІСТОРІЯ, ЗАФІКСОВАНА ДЛЯ НАЩАДКІВ)

Коли пишуть про ювілей відомих людей, то зазвичай додають: «Громадськість такого-то міста, району, області (а то й усієї України!) широко відзначила ювілей...» і так далі, в цьому ж дусі. У випадку з Федором Одрачом ми, на жаль, не можемо говорити про «широке відзначення». Лише констатуємо: нещодавно виповнилося 100 років з дня народження відомого діаспорного письменника Федора Одрача (Шоломицького) (13.03.1912 — 7.10.1964). А чи відомий він у нас? Надто мало знаємо про цю непересічну людину, яку можна порівнювати як з автором «Тихого Дону» Михайлом Шолоховим, так і зі співцем Холодного Яру Юрієм Горлісом-Горським. Звичайно, будь-яке порівняння є відносним... Як і Горліс-Горський, письменник Одрач боровся за волю України, був в УПА, але не в «радянський» період, а ще тоді, коли були фашисти. На відміну від Шолохова, він не оспіував радянську владу, а всіляко викривав її антинародний характер. Проте Одрач палко любив свою Полісся — так само, як і Шолохов був безмежно закоханий у рідний степ.

А з Горлісом-Горським його рідність, авантюристичний дух, неймовірні пригоди, щире прагнення злам епохи, звичайно ж, непідробний український патріотизм.

тишено розповідає мені новини:

— Минулій ночі арештували Єндріховського, Дембовського, Петрусеvича, Путрамента й інших ідеологів комунізму та кудись вивезли. Недоречність, якої ніяк не можу зрозуміти...

Вістка ця мене цілком ошелешила. Що за глупід арештовувати тих, хто були їхніми прибічниками? Здіз переповів мені ще одну новину, яку він перехопив від якоїсь довіреної і добре поінформованої людини: на дніях большевики мають передати місто Литві.

— Прийшли чужі люди і роздають польські міста за свою вподобою, — обурено просинав він. Я, було, хотів сказати, що Вільно прадавня столиця Литви, але не наважився цього сказати вслух...

Цей уривок висвітлює як настрої більшості віленських поляків, так і позицію освіченого українця. Той, скоріше, співчуває гнобленним литовцям і білорусам, а ніж переймається долею розділеної Речі Посполитої.

Справді, прихід більшовиків відразу загострив і виявив давні національні суперечності. Якби не брутальна сила нової окупантів влади, то невідомо у які «розвірки» це вилилося б. Автор мимоволі зафіксував у творі свою точку зору на «титульну» націю східних кресів: «Я поляків добре знаю, дух месіанства й великороджавності задомовився в них до такої міри, що всякі аргументи правоти не мали б на них жодного впливу. Ще недавно і Вонсович, і, тим більше, Єндріховський з колегами «кresci всходнє» вважали за непольські землі, але вистачило появитися на вулицях озброєними москаліям, щоб вони відчули чужість сторонньої сили, яка відриває від цілості Ржечисполіту кусок «живого польського тіла». В іншому місці знаходимо згадку про реакцію молодого білоруса Алєся, який з появою радянських військ у Вільню відчув якийсь, може, й неусвідомлений «прибій білоруськості». Все це досить точно відображає настрої представників різних національностей Віленського краю. А ще — умілу роботу більшовицьких агітарів з народними масами напередодні «визволення». Тому повторюю: твори Одрача значною мірою є енциклопедичні. І звідки б ми ще могли дізнатися стільки вахливих дрібниць про східні околиці польської держави?

Звичайно, син української частини Берестейщини створював художні, а не документальні твори. Проте не виникає жодного сум-

нів: він писав лише про те, що добре знав. Навряд чи автор висмоктував з пальця подробиці побуту поліщуків, поляків, колишніх царських чиновників, що жили в Пінську, або тих же російських старовірів, за якими мав можливість спостерігати, навчаючись у Вільнюсі:

«Вони ходили з вінікоподібними бородами, різко відрізняючись від решти громадян. Жили на передмістях Новий Свят, Нове Забудування, на Поплавах. Їхні звичаї і московська мова були непорушними серед чужого оточення. Всі вони майже не знали ні польської, ні литовської мови, а як знали, то дуже мало. У суботу вечором було не-

згаданих дільниць; хлопця, що мав там свою дівчину і не був старовіром, могла зустріти прикра несподіванко. Навіть поліція нерадо появлялася на старовірських вулицях. Ненавиділи вони православних більше як католиків, хоч тими православними у Вільні були переважно москалі...» Ці рядки були б цікавими і для сучасного літovського етнографа!

А якби колишній

районський розвідник

Віктор Різун (більше відомий під письменницьким псевдонімом Віктор Суворов) мав можливість читати Одрача, то, певно, використав би для написання своєї епохальної книги «Ледокол» ті уривки із цитованого мною роману, де йшлося про невпинний рух військових ешелонів у західному напрямку у 1940 році:

«Потяг, на якого я чекав, стояв на бічних рейках, пропускаючи на захід довжелезний ешелон із замкненими вантажними вагонами. Такі ешелони тепер часто сунули в західному напрямку лінією Гомель — Берестя Литовське. Деякі з них зупинялися надовше в Пінську, і тоді біля залізничних магазинів відбувався великий рух робітників під пильним наглядом енкаведистів...»

Одне слово, молодий український інтелігент вірно відчуває наближення війни. Але і в цій тривожній атмосфері доводилося якось жити, пристосовуючись до обставин. Вирішено було повернутися в рідне Полісся і вже там чекати розвитку подій. І ось він у дома. Одрач ніжно любить своє село, але чомусь недюлює найбільше місто своєї малої батьківщини — Пінськ: «Завжди, чи то під час літніх вакацій, чи різдвяних свят, коли

приїздив із Вільнюса Пінська, відчуває я якусь відразу до цього міста. Такого безголов'я, такої мовної мішанини і так званих «язич'ї» годі зустріти в інших містах України...»

Як бачимо, нинішній районний центр Берестейської області автор без будь-яких вагань відносить до України. Повною несподіванко було для нього приєднання півдня Берестейщини до радянської Білорусі! А найгіршим було те, що йому, педагогу за покликанням, довелося вчити дітей не рідною, а білоруською мовою:

«Перша моя лекція по білоруському відбулася для мене фатально, для дітей натомість вона була

Батьківська хата
Ф. Одрача



небдала, цілковито штучна білорусизація. Спочатку в інтелігенції ще були деякі надії на відновлення справедливості. Одрач детально описує атмосферу учительської конференції, яка відбулася у січні 1940 року:

«Як відомо, за Польщі обласним центром Полісся було Берестя Литовське, тепер большевики застутили його Пінськом. Скасували теж назив Полісся і знову область названо Пінською. Конференція мала відбуватися три дні в колишньому театрі Гольцмана, що потім перетворено його в Пінський обласний театр. Я особисто тішився цією конференцією, бо вона давала можливість зустрітися з учителями всього Полісся. Мене, зокрема, цікавили вчителі з Іванівщини та Дорогичини. Ці терени були найсвідоміші національно, і мені вже було відомо, що населення цих районів домагалося прилучити їхні землі до Советської України. Пінщина під цим оглядом трохи відставала, хоч і тут населення ніяк не хотіло походиться, що його прилучено до Білорусі...»

Не менший інтерес викликає у читачів те місце, де описана реакція різних національних груп на білорусизацію:

«Перша моя лекція по білоруському відбулася для мене фатально, для дітей натомість вона була

лорусизацію краю:

«Коли потім, після промови представника з Мінська, розгорілася дискусія, виявилось, що думки учасників конференції були поділені. Учителі, міщені з Пінська й інших міст та містечок Полісся, разом з жидами, галасливо домагалися для області московських школ, невелика група вчителів-селянт галичан річево переконували всіх, що Пінська область — це українська земля і для добра населення цієї області треба завести українські школи. Численна група поляків-залишених здебільшого була стримана і не забирала голосу, проте і з-посеред них дехто мав відвагу оповіститися за українськими школами...»

Дуже скоро головний герой твору (прототипом якого, безумовно, є сам автор) переконався, що його патріотизм зовсім не влаштовує нову владу, і є всі шанси поїхати до «більших ведмедів». Від безвиході вирішив тікати на Волинь, а потім у Галичину. Розумів, що винахідливість молодого вчителя допомогли викривуватися з небезпечних ситуацій. Однак і без пря-

мого стеження країна чекістів та сексотів була небезпечною навіть для «внутрішніх» подорожей. Не кажучи вже про перехід державного кордону... Будучи непоганим психологом, Одрач швидко вторгався, що в СРСР також є свої пані і свої раби. Тому ховаючись від «органів», намагається триматися біжуче до радянських службовців: «Гостювання в першій класі переконало мене, що краще грati ролю советського «пана», аніж простої людини. Агенти НКВД завжди близче до народу, ніж до уprivileєніх. Тут «країна соціалізму» нічим не різиться від панської Польщі. І там, і тут пана оцінюють за його виглядом; тільки пани змінилися, суть лишилася в усій повноті...»

Завдяки родичам і вірним друзям вдалося доїхати до Львова. І тут знову вірний своїм принципам Федір Одрач залишив нащадкам не лише опис мовної ситуації в тогочасному місті Лева, але і враження від радянських українців, які, на його думку, суттєво відрізняються від чиновників-росіян з Пінська: «Уважно прислушуюся до перехожих. Крім польської, чую теж і українську мову. Ось напроти мене поспішають кудись по-советському зоряні урядовці з чорними портфелями; квапливо наставляю вуха: говорять чистою українською мовою. Ще мить слідкую за їхніми руhami — видалися вони мені не такими «службами», до яких я звик ще в Пінську. Отже, наші підсвітські зазбручанці; дяка Богові, ще не наподінилися до людей з півночі. Ще в їхній ході, в жестах рук, міміци облич можна відчути якусь міру, якусь скромність... Це не те, що директор пінського госбанку, від якого я втікав ніби від Люципера, це не хвалювати Борис Алчевський, не улесливо підступний Логівін. Це як-нє-як земляки, діти спільної всім нам батьківщини — України...»

Ну, за таку інформацію Одрачеві могли б нині по-дикувати не лише лівівські краєзнавці. Трохи забігаючи наперед, зазначу, що втеча «новоспеченої» радянського вчителя з СРСР тоді вдалася. І дякувати Богу, бо згодом на чужині народилися цікаві і потрібні українству твори.

Прикро, що Україна так пізно відкриває для себе непересічного письменника Берестейського краю. Федір Одрач (Шоломицький) заслуговує на нашу підвищену увагу. Тим більше, що стати від

**Культуролог Віктор МІСІЮК
(м. Брест, Білорусь):**

— Федір Одрач для Берестейщини — це, мабуть, те ж саме, що й українець Олекса Тихий для Донбасу. Символічна фігура... І він є людиною рідкісного мистецького таланту! Я цілком згоден з думкою, що першими в українській літературі наше Полісся оспівали Дмитро Фальківський (у поезії) та Федір Одрач (у прозі). Нині дехто в Республіці Білорусь прогне «політизувати» Одрача. Ну що ж, у творах Тараса Шевченка, Янки Купали,

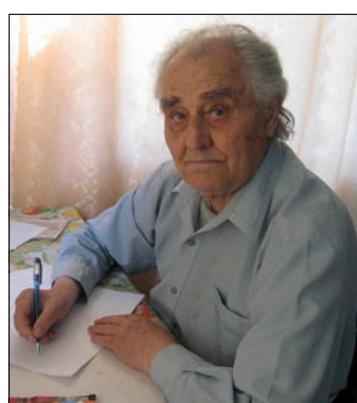


Адама Міцкевича також була якась політична складова, і вона відображала реалії їхнього часу. Але ж цінуємо їх за інше — за талант, перш за все!

13 березня 2012 року в редакції газети «Брестський кур'єр» відбувся пам'ятний літературний вечір, присвячений 100-річчю з дня народження Федора Шоломицького, який у світі більш відомий під літературним

**Професор філології, читач «Кримської світлиці»
Василь ГОРБАЧУК, м. Ірпінь Київської області:**

— Зараз точно й не пригадаю, коли вперше почув ім'я Федора Одрача. Здається, в 2003 році, коли з Берестейщини мені надіслали деякі матеріали: збірку «До тебе, світе» (там були уміщені оповідання «З Дніпра на Полісся», уривок з повісті «Вошадь») та книжечку «Наше Полісся». Час промайнув швидко, і ми вже святкуємо 100-літній ювілей моего величного земляка! Так, земляка, адже всі мої діди-прадіди родом з Берестейщини... Зараз із задоволенням перечитую його автобіографічний роман «На непевному ґрунті», роман «Шебетун» та нарис «Наше Полісся», виданий у Бресті в 2002 році. Пізно відкриває Україна цього талановитого письменника... Зате, користуючись нагодою, можна сказати декілька теплих слів про «Кримську світлицю» — вона вже багато років висвітлює історію моєї маєткової батьківщини. А це, на жаль, і досі маловживана сторінка загальноДруганської історії.



З КНИГИ Ф. ОДРАЧА «НАШЕ ПОЛІССЯ» ВІННІПЕГ, 1955 рік:

«...Досить пройтися по селах в околиці Піни, Прип'яті, Струменя, Ясельди, Стиру, щоб переконатися, що поліське село говорить майже літературною українською мовою. Поліщук ван ніколи не скаже «сена», а тільки «сіно», не скаже «кот», а тільки «кіт», не скаже «конь», «касіць», «ехаць» і т. д., а тільки «кінь», «косіти», «їхати» тощо.

Пройдіть, прошу, всю Пінщину, Кобринщину, Берестейщину, і ви не почуєте ні одної білоруської пісні, натомість навіть діти на Поліссі знають такі пісні, як «Ой на горі там жнуть», «Тече річка невеличка», «Ой не ходи, Грицю» і багато інших пісень. На Поліссі є села, переважно між недоступними болотами й лісами, де по сьогоднішній день співають думу про Морозенка, думу про Байду, пісню про Кармелюку й інші. Завдяки цьому географічному положенню села ці уціліли від натиску чужої культури, тому й там, крім старовинної української пісні, збереглися також козацькі звичаї й деякі мовні архаїзми. Наприклад, в околиці центру Лемешевич ще тепер м'яча називають «опукою». В селі Конюхи, Повхові, Калавуровичі та інших старі жінки і чоловіки не будуть вам проказувати молитви слов'янською мовою, а тільки по-українські. В усій Пінщині поліщук підпередується крайкою або широким червоним вовняним поясом з буйними двома китицями, що живо нагадують пояси запорозьких козаків...»

псевдонімом Федір Одрач. Вшанувати пам'ять письменника зібралися члени науково-педагогічної спілки «Берегіння», мистецького об'єднання «Спориш», колишні просвітяни й інші шанувальники його творчості. В залі були присутні представники управління культури, журналісти різних газет і радіостанцій. Перед присутніми виступали видавець Михайло Петрукович, композитор Арсен Тетерук, діалектолог Володимир Борисюк, культуролог Віктор Місіюк, поетеса Ганна Супрунчик, історик Вадим Усельонок. Однією з тем було питання віщаування пам'яті письменника на його малій батьківщині, збереження батьківської хати, в якій він народився. На сьогоднішній момент в ній ніхто не живе, і вона поступово руйнується. Для місцевої громади особа письменника і його творчість є повною таємницею. Тому присутні говорили про необхідність популяризації літературних творів, присвячених Пінщині, її природі, історії та культурі. Треба більше писати і про пінську шляхту та її славетних представників з роду Шоломицьких, Шпаківських, Верничів...

Напередодні українцям Берестя і Пінську було відмовлено у святкуванні славної річниці в Пінську та Пінському районі. На думку Арсена Тетерука, це свідчить тільки про незнання творчості письменника і про нерозуміння доби, в якій він жив. Інцидент засвідчив, що адміністрація звикла прикриватися ім'ям ветеранських організацій, навіть не консультуючись з ними. Вона ігнорує той факт, що більшість ветеранів уже об'ективно оцінюють всі хиби національної, релігійної та економічної політики сталінізму.



РАДІОХВИЛІ, що пронизують життя

Пригадайте, ким ви мріяли бути в дитинстві... Так, звичайно, лікарями, космонавтами, моряками, водіями-діалекобійниками... Обрані професії були у вашому уявленні найбільш цікавими, геройними та романтичними... На превеликі жаль, у дорослу житті багатьох з нас так і не судилося взяти до рук скальпеля, подивитися з небес на земну кулю або позмагатися з океанськими хвилями. Що зробиш, життя завжди вносить свої корективи... Хтось ще у школі не підкріпив свої бажання ґрунтовними знаннями, комусь не вистачило наполегливості, для декого велики гроші та теплій офіс виявилися більш спокусливими, аніж далекі відрядження, на вибір інших вплинули батьки.

Чи отримують ці люди задоволення від своєї роботи сьогодні? Можливо, звиклися, а можливо, іноді щось бунтує в іншій душі. Про це нам невідомо. Однак можна впевнено сказати, що начальник вузла радіотехнічного забезпечення батальйону згадує майор Сергій Шульга, — офіцер, що мав за плечима великий практичний досвід забезпечення польотів. Він не тільки допоміг розібраться з технічними проблемами, а й зробив дуже багато для моого становлення як командира. Також не можу



не пригадати підполковника Юрія Ковбаса та майора Андрія Куприна, чиї поради для мене завжди були дуже дoreчними. Взагалі наш офіцерський колектив — це дружна, монолітна команда, здатна спільними зусиллями вирішити будь-які питання», — зазначив Сергій Костянтинович.

Сьогодні підрозділ, який командує майор Шульга, за підсумками року визнано кращим у батальйоні. Сам офіцер неодноразово отримував подяки від командування бригади, командувача Військово-Морських Сил України, також був нагороджений Почесною грамотою від міністра оборони України. Естафета досвіду, отримана від офіцерів радянської доби, передається молодим військовослужбовцям. Разом з досвідом приступається бажання до роботи за призначениям — до забезпечення польотів.

Майор Шульга користується справжньою повагою й авторитетом серед товаришів по службі. В бригаді на його адресу можна почути тільки схвалні відгуки. Як сказав старший офіцер відділення з виховної роботи капітан Роман Кремінський: «Сергій Костянтинович на рідкість цілісна людина — вимогливий командир, прискіпливий фахівець льотно-технічної справи, надійний товариш і турботливий сім'янин. Побільше б нам таких офіцерів!»

«Для мене, як і для будь-якого чоловіка, існує потреба бачити свою затребуваність. І річ тут не в тому, що без мене не зможуть вирішити якесь питання, а в тому,

що я роблю свій особистий внесок у роботу злагодженої бойової системи», — визнає Сергій Костянтинович.

Таку затребуваність майор Шульга відчуває щоразу, коли військові літаки піднімаються в небо. Так було і під час забезпечення польотів льотчиків Російської Федерації, що проходили в Криму в рамках виконання міжнародного договору. Тоді йому пощастило побачити справжніх повітряних асів — Тімура Алакідзе і Віктора Пугачова. Запам'яталися неймовірні, майже містичні відчуття, коли спостерігав із землі за умовним повітряним боєм, слухав радіопереговори льотчиків і бачив у нічному небі ледь помітні

важливим, адже дрібниця під час забезпечення польотів не буває, будь-яка помилка може стати передумовою для лютної пригоди. Навіть ситуації, які дехто вважатиме неперебаченими, тут намагаються передбачити заздалегідь, під час передпольотної підготовки. Так, наприклад, вихід з ладу окремих електронних блоків можна спрогнозувати за допомогою приладів, що вказують на погіршення їхніх параметрів. Особливе занепокоєння командира викликають випадки, коли аеродромом різко відключають від промислової енергомережі. У такій ситуації треба терміново переходити на автономні джерела енергозабезпечення. А осільки час переходу на автономні джерела живлення суверо регламентовано, то командування батальйону хотіло б отримувати більше пального, щоб частіше тренувати осoboївий склад під час передпольотної підготовки.

У разомі з Сергієм Костянтиновичем було важко втриматися від запитання, чи не бажає людина, яка забезпечує польоти на землі, піднятися в небо як льотчик?

«Так, десь глибоко в душі таке бажання існує. Особливо я відчуваю це, коли піднімаюся у повітря з екіпажем. Однак у такі хвилини мене менш за все хвилюють лаври повітряного аса, я більше перерімаюся контролем роботи наших наземних станцій і засобів. Потім можу поспілкуватися з екіпажем. Це вже, як кажуть, у крові... Можливо, іноді я жалую, що не став льотчиком, однак, думаю, що в моєму випадку ми маємо органічне поєднання двох складових, тому я задоволений».

В особистому житті Сергій Костянтинович також щаслива людина, має чудову дружину і двох синів. У вільний час любить попрацювати в гаражі, зробити «легкий тюнінг» власному авто. Також не полишає юнацьке захоплення радіозв'язком, мріє відновити свій колишній позивний і знову вийти в ефір. «Усе так швидко змінюється. Ще кілька десятків років тому роботу в ефірі можна було порівняти з проривом у космос. Сьогодні найбільшу зацікавленість у людей викликають Інтернет і мобільний зв'язок, у лавах радіоаматорів залишилися лише фанати цієї справи», — з ностальгією констатує він.

Можливо, хтось скаже, що офіцерська служба, як і аматорська радіостанція, сьогодні не так популярні, як у минулому столітті. Майор Сергій Шульга з цього призу відповідає, що ніколи не жалував, бо він відбув зробив свідомо, а любов до авіації та радіотехніки пронизала його життя, наче радіохвилі.

**Сергій ОСІПОВ,
кореспондент Кримського
регіонального медіа-центру
Міністерства оборони
України**
(Фото автора)

ЖІНКА З АДАМОВОГО РЕБРА

Свою першу книжку Єва Пономаренко назвала «Вогонь життя». І в цьому, мабуть, вона вбачає для себе певний сенс: горити, а не жевріти в нашому нинішньому незатишному світі.

Доля її вготувала немало життєвих випробувань, але зломити не змогла. На те вона і Єва, як жартує вона сама, жінка, котру за міфологією Бог створив з Адамового ребра!

*Я — Єва. Із ребра
створили для добра,
Та за гріхи
мене прогнали з раю...*

*...І боляче мені,
Що марно линуть дні,
Бо не з тобою*

вигнали із раю...

Єву Пономаренко пам'ятаю ще початковою поетесою з далекого степового Краснопerekopського району Криму, а згодом — членом літературного об'єднання при Кримській обласній організації Спілки письменників України, де мені не раз доводилося брати участь в роботі поетичних семінарів. Вона завжди потрапляла до моого семінару, бо, як не дивно, в ті 70-80-ті роки, коли українська мова на зросцищенному півострові була у дикій неповазі та загоні, Єва Пономаренко, чи не єдина з молодих авторів, думала і писала українською, свою рідною мовою. Аж не вірюлося, що вона зуміла зберегти чистоту свою мову у той час, коли навколо панувало іншомов'я.

На відміну від багатьох початківців-літераторів 70-х років, Єва, працюючи на великому хімічному підприємстві — Кримському заводі пігментного діоксиду титану «Титан», — не писала віршів про виробничі вахти і передовиків соцзмагання. Її поезія пульсувала такими живими і животрепетними темами, як кохання, материнство, любов до біжнього. Тому, мабуть, видавці не поспішили видавати її вірші. Адже тодішня компартійна ідеологія вимагала від творців звеличувати працю передовиків виробництва... А лирика завжди була на «задвірках» поетичних збірок, буда чимось другорядним, не актуальним.

Але Єва Пономаренко, уродженка села Андріївка, що на Житомирщині, полісянка із світлими очима, була і залишилася широю українкою, хоч у Криму живе з 1964 року. В її віршах — і радість, і нотки легкої захурри та смутку, біль за утраченим, сподівання на краще. Одне слово — є душа, а це — найголовніше. Адже справжньою поезією без душі не буває. Вірші без душі — то холодне каміння.

Нині Єва Пономаренко — член Національної спілки письменників України, авторка трьох поетичних збірок: «Вогонь життя», «Мозайка життя», «Журавлинний спів». У 2005 році усі ці три збірки були видані окремою книгою під назвою «Журавлинний спів». Щойно в одному з видавництв Сімферополя побачила світ нова книга віршів поетеси «Спів, що зринав у голубій блакиті». Пропонуємо до уваги шанувальників поетичного слова добірку віршів з цієї книжки.

У Єви Пономаренко — поезія щира, лагідна, сонячна... Її лірику хочеться читати і читати, і в цьому, шановні читачі, ви, гадаю, переконаетесь самі, перечитавши поетичні рядки, які вилились з душі чарівної жінки, широї кримської українки Єви Пономаренко.

Данило КОНЕНКО

ДЕРЕВО ЖИТТЯ
Під вікнами у мене
клен стойть.
Весною першим листям
він вітає,
Від променів паличок
закриває,
Коли від спеки влітку
все горить.
У час осінній листя те зрива
У мого клена
справедливий вітер.
Я бачу взимку
крізь розлогі віти,
Як з мамами гуляє дітвора.
Нас також зірве
вітер небуття,
Ta від цієї думки я не плачу,
Бо ллється до кімнати
сміх дитячий
I вічним буде дерево життя!
1998 р.

ПРИЙЩЛА ВЕСНА
Прийшла весна
і знову прийшли тривоги.
Ночами я давно уже не сплю.
Сказав хлопчина,
зашарившись трохи:
«Виходь за мене заміж.
Я люблю!»
Та, сміючись,
йому я «ні» сказала
Й побігла геть,
до подружок-дівчат...
А скільки потім
в мріях я давала
Тобі, коханий, згаду...
Та назад
Не повернуть ріку життя.
Бурхливо
Вона з верхів'я
почала свій біг.
Не раз, не два
я захлиналася в хвилях,
А випливати
ніхто не допоміг.
1985 р.

ЖИТНІЙ ХЛІB
Малюю часто я своїй малечі
Картину із далекого
дитинства:
Знімає мати заслонку із печі
Й кладе на капустяне листя
тісто.
І дерев'яною лопатою саджає
Te tіsto в pіch руками
чарівниці.
Mi з братом біля столу
зavміraem:
Чекаєм, доки пишні
паляници,
Vона почне повагом
dіstavati,
Відкривши знову заслонку
в печі.
В такі хвилини навіть калачі
На житній краєць
mi могли б змінити.
1978 р.

ДОЧКИ-МАТЕРІ
З роботи — додому.
Подолавши в тому,
Сідаю до столу
Доньки сукні шить.
Чекають сонети
Видатних поетів,
A машинка швейна
Стиха торохтить.
З давнини, з дитинства,
Вирина пісня,
Шириться, зникає
Й знову вирина:
Tак мати, бувало,
Журливо співала,
I пісні вплітала
У шиття вона...
Платтячка барвисті,
Oчі променісті —
Біля мене ніби
Жоржини цвітуть.
Журливо співаю,
Krad'kom'a зітхаю:
Це ж і в мене дочки
Скоро підростуть.
1979 р.

ЖІНКА — КВІТКА
Як довою я терпіла,
Як довою я мовчала.
Вже й «вузликом» тугим
Kохання пов'язала.
Ta туга залягла
I душу загітила —
В ній музика зросла
I вголос задзвініла.
Mинали роки, дні —
Ta музика зростала.
Лиш боляче мені
Від того тільки стало:
Bo kviti u gaю
Без соня не цвітуть,
I музику мою
Ti не зумів почути.
1981 р.

БАЛАДА ПРО ЖУРАВЛЯ
Захотіли журавля
Приручити
I по вулиці гулять
Приучити.
Він з пораненим крилом
Rався в війрі,
Ta лиш клекіт над селом
Журавлиній...
A зимою хліб брав з рук —
Жити треба.
Відлучався від подруг
I від неба.
Ta лиш сніг струмком
dзvіnkim
Обернувся —
Клин веселих журавлів
Повернувся.
Журавель забився в тузі:
«Краще згину!»
3 рук людських
рвонувсь до друїв
Bez upini.
Клин на північ поверта
Величаво:
На одного журавля
Bільш стало.
Липень 1984 р.

Єва ПОНОМАРЕНКО

«СПІВ, що зринав У ГОЛУБІЙ БЛАКИТІ»



* * *

Погожою і теплою весною
Topoleю зростала я
стрункою,
Ще більш пух під вітром
не спадав.
Tи над Дніпром проходив,
mimovol'i
M'якенькі китиці збираючи
в долоні.
Що то дівча стояло,
не вгадав.
Pізніше я кульбабою горіла.
Tебе зачарувати захотіла,
I вибували соки молоді!
Tи ж милувався квітами
бульварів,
U снах своїх про мене
ti не mariv —
I сивим сонечком
zrobilasя я todі...
Kaliною тепер в степу
na podiv
Mene plakaють знов
dniprovs'ki води,
Sxilyaю я pіd vіtrom
do zemlі.
V журбі слізами ягідок
ne plachi, —
Ta kiliim vже stelo
жовтогарячий,
Bo začala in просину
juarwal'.
1999 р.

ЄВА
Na shašta чи біду
Lюблю тебе i жду —
He хочу наперед я знати події.
Minali roki, dni
Ta muzyka zrostala.
Lish bolyache meni
Vid togo tylki stalo:
Bo kviti u gaю
Bez sonja ne cvitut,
I muzyku moyu
Ti ne zumiv pochuти.
1981 r.

Створили для добра,
Ta za grihи мене прогнали
z raю.
Z kohanim u tepli
Жити добре на землі,
Ta tiльki ja цього тепла
ne maю.
I bolyache meni,
Що marno linut' dnі.
Bo ne z tobou vighnali iz raю.
1985 r.

* * *

«Його душа

у слово перейшла».

Дмитро Pavlichko

Я хочу, щоб,
zgoraючи dotla,
Moya любов u слово
perayshla,
Na radist' людям
zaliшилась жити.
Ta u vogni zgoraю я сама,
I tiльki bila, a sliv уже нема.
Liše rostut' u мене
lubи diti.
Я хочу, щоб, zgoraючи
dotla,
Moya dusha u слово perayshla,

Nochami nasnyt'sya meni».
Хотіла, щоб дізнається
biliй svit,
Що провесна — це зовсім
ne весна,
Bo pamorozь vpadе
na pershyj cvit,
I prawda v tіm buла
ta e одна. —
Ta jal' — pro ce pisav
Mikhailo Tkach.
Oj, mamo riđna!
Хоч сідай та й плач!
Tому pro svoju Dolenyku
pišu, —
Хоч цим я zгадku v людях
zališu.
Ne все perabolilo ŷe.
3 zhurboju
U moju dushu sходяться жалі.
Tomy i pišu ja osinno
sumno,
Ja došl' slizmy stikae
vниз po skli.
22.12.2009 r.

ОСІННІ ЗОРИ
Obtrusit' svoi zori
v listopad
Miy dobrui sad,
mii завжди щedrii sad.
I zori ci vpadut'

на chornobrivci,
I voni ще довго будуть
badorit'sya.
V zhovtagarych kvitochkakh
zhich yasnix,
Osinni zori dovg
ne pogasnut'.
Vidzvonuyatimut'
v pozoloty ciy,
Doki ne zaporošhit'
snigoviy.
26.12.2009 r.

* * *

Vsi plachut' nini — tajko жити,
Tak tajko, що ne zmoda
Lelok priynti iz ditzmy, —
Sho ti nescut' vіd Boja.
I staritsya uje narod,
Potrohu vimiriaze,
I pensii na vsei teper —
Nam kajut', — ne khatae.
Tomy zhinkam pensiinii vik
Priabili v kraiin. —
Nam kajut': nini cholvik
Zhive na ves mense. Vinni
Chomus' zhinki,
zho taygnut' vіz
Z ditzmytva do mogili.
Tomy zhinki i zatlysi
I ditei ne rodity nini.
Leloki bezrobinti tezh
Na Ukraini stanut'.
Bo bagatol' tbi zez mezh,
Kotri tut vladu mayot'.
Vid praci z nich niko ne vmer,
Lišh nas pozaprygali...
...Ja zh chasto zgradu teper
Selo, de vzhiviali
Moj polisski zemlyaki.
De ja rodilas vachno
I vyrrosla v takii sim'i,
Kudi leloki chasto
Na kriplech ditei nesli. —
Takih sim'j nemalo
Buло v nedavni che chasi,
Xocha turbot chimalo
V seli buло iz давnix pіr:
Zemlia rodila жito
Kartopli, lyon, —
voni, povir,
Ne potom lišh politi
Mojch nechashchix zemlyakiv.
Mi u seli takomu
Zhili, zho ya potribnih sliv
He videnydu. Nikomu
Tepet' ja na dumky

ne priyshlo b,
Sho poseret' stolit'ta
Dvidyatogo selo zhilo,
Moy p'slia lixolit'ta:
He mali radio. Kino
Privozili na svjata.
A elektrichni strum
priyshov
B roki vismesiaty.
Bulo selo — odne, ja perst.
Do stanicji — dvanaadt' verst.
Shist' kilometrov — do shose.
Bolota i l'sis krougom — i vse!
Ta ludi zhili,
Ne tuzili,
Plekali xlib,
Ditei rostiili!..
03.09.2011 r.

* * *

«Zabarivsia, priyshov нескоро.
Marnevala ja dn'i в жало.
I v nedobru dla sercja poru
Ja szakala komus: — Люблю».
Lina Kostenko

U shašliwu dla sercja poru
Mi govorim komus:
— Люблю! —
Ce szakala ja ranu ta skoro
Marnevala vже dn'i в жалю...
Pidrostali u meni dochki,
Moy cherešenky u sadu.
Ja zh Boja prosila troshki
Shaštia na svjati ih zhiti
Po zakonaх dobra, ne zla.
I любovi v sobi ne taiti —
Ja любити, to vже slovna!
Daruvala Dola zhe i sina
U osinni moj vже lita. —
Nad koliskou ja tremtila,
Shob niko ne zurochiv ditya.
Ja blagala u Boja laski,
Chortu zh kriknula:
«Vididyi! —
Shobi sin virostav,
jak u kazci,
I ne zaznav u zhitt'i bidi.
Zrozumila sama ja нескоро
Ja vже vnuki
rodiliis moi, —
lišh lovov rozcvitaе
Page 8



* * *
«Переселилася в міста
Народу половини,
A в полі хиляться жита.
Цвіте в лугах калина».
Mikola Lukiv

Я народилася, як жили,
Mow u yarmi u pan'skym.
Хоча часи тоді були
Davno уже radyn'ski.
Tikala molod' z i sela:
Хтось до науки bravся,
V mestakh u kogos
ridnia bula, —
Nixto mist ne ljakavsa.
Batykki molilis nedarma,
Ja mi z sela zbirali.
I nam shaplali krad'koma,
Shob mi ne povertali.
Nam ne davali pašporti,
Lish dov'dki davali.
Klyali mi dolju, ta takи
Do mist chimchikuvali.
Yшли в техніку, в PTU —
Shob tiльki ne veratvi.
Vsi bachiili odnu metu —
Ja kus' rbotu mati.
De budut будні трудові,
De vci pracioju slavno,
I de ne stavlyat' trudodni,
A groti platya sprawno.
Mi vci buli ще молоді,
Hac rado zustrichali.
I dovo ще односільчан
V mestakh mi privicali.
B atykiv zavilasiva sivina
Na skronyahпередчасно.
Bula i nasha v tim vina.
Bo mi ne zavjdi vchasko
Im pozdorovleniya vezli
Na svjata iz domovok,
Sho v misti sami zaveli.
I duje ridko ditor
Cvojch vezli mi gostyuvat
Y potišiti ih starist.
Ta nam nchim ne dorikat'
Batykki naši starali.
Buli shašliwimi voni
Hac bachtiti v dostatku.
I znati te, zho можем mi
Des' «rizat'» pravdu-matku.
Sho diti naši možut' spati
Spokijno i ne znati,
Zho treba vdosvita vставat
Y hudo by doglyadati...
...Zhivu u misti ja teper, —
Davno pereseliла.
I zgodom slovo «inženjer»
V diplomi pojvilo.
Nelugko v misti prozhila.
Bo tajko praciovala.
Xvorob nemalo najkila,
Ta i slavon'ki nemalo.
Koli zh priydu v vixidni,
Tudi, de narodilas.
To zazdroj u svoyi ridni,
Ja v seli lišili.
Bo tam xviliutsya zhita,
Cvete v lugах kalyina.
Tam v gostiходять na svjata,
Yk vkrain'ska p'sia lini!
03.09.2011 r.

* * *

«Zabarivsia, priyshov нескоро.
Marnevala ja dn'i в жало.
I v ned

Контрабас – інструмент рідкісний на сцені і в струнній групі, однак саме з ним відбулося становлення, як музиканта, автора понад 150 оркестровок для симфонічного і камерного оркестрів, струнного квартету Василя Васильовича ШИНКАРЕНКА, соліста симфонічного оркестру Кримської філармонії, викладача Сімферопольської філармонії Донецької музичної академії, завуча Партенітської дитячої музичної школи.

— Чим вас так привабив контрабас? — запитала я музиканта.

— Коли мама ще за радянських часів взяла мене малого за руку і відвела у найближчу до нашого дому музичну школу, вона дуже хотіла, щоб я грав на фортепіано. Ми жили тоді в центрі естонської столиці – Таллінна, тому що тато був військовим і сім'я часто переїжджала з міста у місто. Однак місця на спеціалізацію «фортепіано» в ній не було і нам запропонували інший інструмент – скрипку.

Так розпочалося мое входження в світ музики. Контрабасом зацікавився пізніше, в Криворізькому музичному училищі, де навчав грі на цьому рідкісному і водночас прекрасному музичному інструменті випускник Московської консерваторії Віктор Куріденко. Продовжив його освоювати і вдосконалувати виконавську техніку у винятково сприятливих для цього умовах у період навчання в Московській консерваторії та Московському музичному-педагогічному інституті ім. Гнесіних. Студенти мали можливість бачити і слухати високопрофесійну гру найкращих симфонічних оркестрів та видатних музикантів країни. Це було фантастичним додігом для підлітковення потреб молодого музиканта. Я, немов губка, всотував інформацію, що вирувала навколо мене.

— Ви брали участь у професійних музичних конкурсах?

— У моєму житті їх було два. У першому, республіканському, який відбувся навесні 1976 року в Києві, я здобув перше місце. У 1980 році студентом консерваторії взяв участь у другому – Все-світovому. Випробування контрабасової номінації тоді проходили у Львові і були виняткової складності. В кожному з трьох конкурсних турів потрібно було виконувати велику кількість творів світової мистецької спадщини. У напруженій конкурентній боротьбі я посів третє місце і отримав диплом лауреата. Однак найсправедливішою оцінкою музиканта

баса професор Володимир Хоменко.

З нашим студентським симфонічним оркестром тоді виступали скрипалі Давид Ойстрах і Леонід Коган. Грав у Москві також у концертах з піаністом Святославом Ріхтером і трубачем Тимофієм Докшицером. У Міжнародному конкурсі камерних оркестрів у 1979 році у Відні ми виконували під керівництвом німецького диригента Герберта фон Карояна «Реквієм» В. Моцарта. У 1980 році в Ризькому Домському соборі я виступав в одному концерті з відомою російською співачкою Іриною Архиповою.

— Ви граєте напам'ять кожен музичний твір?

— Сольні твори кожен музикант грає напам'ять, а ансамблів частіше виконуються з нотного аркуша. НО не так уже й багато, як здається,



ВЕСЬ СВІТ ВІДКРИВАЄТЬСЯ ЧЕРЕЗ МУЗИКУ!

— всього сім. Іemoційна варіантність цих семи нот виконується в гармонійній послідовності певної музичної форми. Ше у Й. Баха запитували: «Як вам вдається так віртуозно виконувати напам'ять велику кількість музичних творів?» А він відповідав: «У цьому немає нічого складного. Я вчасно беру потрібні ноти».

У моєму репертуарі є багато таких творів, до яких мені хотілось б повернутися знову і знову. Серед них – контрабасові концерти К. Діттердорфа і Д. Боттезіні, варіації на тему «Прекрасна мельничика» Дж. Пайзелло, концерт і п'єса малої форми С. Кусевицького та інші.

— З ким із знаменитостей ви грали?

— Мені пощастило мати творчі стосунки з багатьма видатними музикантами. Першим авторитетом у світі музики для мене, студента, був керівник камерного оркестру Московської консерваторії професор Георгій Торіан. Зі спеціалізації «симфонічне диригування» я навчався у видатного диригента Фуата Мансурова. Та найголовнішою людиною для мене був викладач класу контра-

баса професор Володимир Хоменко.

Мені легше сказати, де я ще не був, – така обширна моя концертига географія. А з іншого боку – це історія моого життя, спілкування з багатьма відомими особистостями, пізнання культури і звичаїв інших народів.

Найдовше – сім років – перебував у Єгипті, де працював концертмейстером групи контрабасів симфонічного оркестру Національної опери і викладачем класу контрабаса Каїрської консерваторії. Свій методичний доробок виклав у праці «Мій метод», який був надрукований у Єгипті і став популярним посібником для студентів, які навчаються грі на контрабасі.

— Якою мовою ви там спілкувалися?

— Спочатку англійською, якою вільно владію, а з часом опанував і розмовну арабську мову.

— У Каїрі ви видали ще одну книгу – збірку транскрипцій для контрабаса «Медитація». Що це за робота?

— Контрабас як інструмент, що виконує соло, перебуває в стадії становлення. Специально для цього створено дуже мало творів. Щоб молоді музиканти вивчали творчість видатних композиторів різних часів і народів, я здійснив транскрипцію деяких кращих творів світового музичного мистецтва для цього чудового інструмента, який нині посідає гідне місце в оркестровій та камерній практиці.

За кордоном великий попит на кваліфікованих професійних музикантів. Для них створюються і виняткові умови для праці, виступів. Зокрема, творче спілкування відбулося в мене з Мстиславом Ростроповичем, який приїжджає у Єгипет і як віолончelist, і як диригент.

— А нинішня робота вдаліні від столичних музичних центрів не впливає на вашу затребуваність як музиканта?

— Ні. Кожного року я двічі вїжджаю за кордон для ведення постійно діючого майстер-класу в столиці Південної Кореї – Сеулі та місті Бусан, де також видано мої транскрипції для контрабаса. У складі різних оркестрів України здійснив гастрольні поїздки Голландію, Італію, Іспанію, Португалію, Францію, Німеччину, Грецію, Ліван, Об'єднані Арабські Емірати, Японію та Китай.

Працюючи в Партенітській дитячій музичній школі, створив дитячий камерний

оркестр, який за репертуаром, що виконується, давно переріс рівень дитячого. В роботі з ним знадобилися навички з диригування та оркестровки, отримані в роки навчання у консерваторії. У зв'язку з відсутністю нотного матеріалу, всі партитури для оркестру розробляють сам. За п'ятнадцять років до репертуару колективу вийшло понад 150 творів, а його високий виконавський рівень підтверджено на багатьох міжнародних конкурсах як в Україні, так і за кордоном у Польщі, Чехії, Німеччині, Вірменії.

Розрілюю нотні тексти ще для одного музичного колективу школи – квартету викладачів з трьох скрипок і контрабаса. Таким складом міжнародного літа виступаємо з концертами у санаторіях і будинках відпочинку півострова.

— Кого б ви назвали зірками інструментальної музики в Криму?

— Великий період творчого зростання кримської музичної культури уособлює диригент, народний артист України Олексій Гуляницький, який підняв Кримський симфонічний оркестр до рівня лауреата Всесоюзного конкурсу. Високий професійний рівень багато років утримує піаніст, заслужений діяч мистецтв України Олександр Яцков. Гордістю кримчан є гітарист-вітузоу, народний артист України Енвер Ізмайлів, який не просто грає на цьому музичному інструменті, а розмовляє з слухачем у техніці тепінга, співає, має картини буття.

— У чому секрет популярності сучасного музиканта? Що не прийнятне для вас на сцені?

— Критерій успіху музиканта в усі часи був один – високий рівень професійної майстерності. Сцена – це цілій світ зі своїми законами, традиціями, уподобаннями. Вона, як живий організм, може прийняти артиста, розкрити йому всі демонстраційно-постановочні та акустичні можливості чи навіаки створити велику перешкоду для виступу.

Друга складова частини концерту – глядач. Академічний слухач музики сприймає все, що йому пропонують, а емоційні публіці потрібен інший репертуар. Ігнорування ж її уподобань може обернутися для виконавця відвертим неприйняттям. До концерту треба готовуватися дуже скрупульозно, не відкидаю-

чи навіть найменших дрібниць. Класичному музиканту дуже важливо завоювати молодих слухачів, лікуючи не лише їхні душі, а й вуха від руйнівного впливу дискотек на духовність.

— Що ви самі ще хочете зіграти і включити в свій репертуар?

— У різних народів дуже багато цікавої музики. Їхні країні культурні надбання нині стали доступними для наших музикантів, у тому числі і творчість колишніх співвітчизників, українців світової діаспори. Як приклад можна назвати музичну спадщину українського композитора діаспори Сполуки Штатів Америки Василя Безкоровайного. Скарбниця його прекрасних творів повертається в Україну завдяки діяльності Сімферопольського міського науково-творчого товариства його імені, яке очолює заслужений працівник культури України Богдан Безкоровайний. Багато з них у мої транскрипції вже ввійшли в репертуар талановитих молодих виконавців, яким я передаю свої творчі методи і досвід гри. Серед них – кримчани Андрій Отчик, випускник Київської музичної академії, який працює в Президентському симфонічному оркестрі, та Олексій Некляєв, який цього року закінчить навчання в цій же академії і працює в Державному філармонічному симфонічному оркестрі.

Музика назавжди ввійшла в серце, відкрила Василю Шинкаренку весь світ, стала способом його пізнання. Навчившись усому в житті, він вчить інших, демонструє глибину людського духу на сцені та в своєму оточенні. Його інструментальні мелодії надихають, спонукають до роздумів, захоплюють грою оркестру, в якому він – номер один.

Валентина НАСТИНА





Взявши за підготовку цієї публікації, мав намір викласти текст у російськомовній канві. На це були підстави: адже героїня його — Тамара Панасівна Сазонова — гречанка за своїм родинним корінням, і мені й на гадку не спало, що вона може так бездоганно володіти українською мовою, більше того — багато років залишатися пристрасним пропагувальником мови великого Кобзаря на теренах Одеси! До всього ж вона вищилась на вчительку української мови і літератури якраз у Одеському педагогічному інституті імені Ушинського! Як тут не скажеш образно, що це воїстину від Бога грецька україночка, для якої з роками стали єдиною сув'яззю родової батьківщини — далека Греція і рідна вже назавше Україна!

Сонячною втіхою повнилися серця Василіста Панаса Халанготів (фамільне коріння Тамари Сазонової), коли їхнє подружжє щастя осяяла поява на світ донечки, яку назвали Тамарою. В сім'ї Халанготів було аж шість краєуніднечок. Усі вони народилися і зростали під небом України, а малою батьківщиною був їм привільний простір Донбасу, де загубилося грецьке поселення Константинополь — сьогодні це Великоновосілківський район на Донеччині. Батько Панас Халангот найкращі роки відправляв трактористом-комбайнєром у сусідньому від Константинополя радгоспі «Гігант», куди з роками перебралися на проживання з родиною. А мама Василіса Григорівна всю снагу душі віддавала вихованню донечок, яких з чоловіком ставили на ноги і виводили в люди.

Але до того ще буде час нелегких випробувань. Адже Тамара десятирічним дівчам глянені у криїві очі воєнного грозоліття. Прийде чужинець на нашу землю і відбере жорстоко скалічене війною дитинство і початок юності у таких, як Тамара Халангот. І лише розвесніле повоєння покличе її з острова дитинства до островів житейського океану наступного утвердження. Поклик приведе Тамару далекого 1946-го до Макіївського педагогічного училища. Тут випаде жити і навчатися в холоді й голоді, бо ж повоєнне страдництво обсяде і родину Халанготів. Але будь-які випробування не зламали сили волі й духу цієї тихої й скромної, велими товаришії доброчесливої співочої пташечки-гречанки, котра всім серцем уже зрослася з

українським красним родом. Не дивно, що з молоком матусі вона увібрала любов до українського слова, адже тато і мама теж прекрасно володіли українською. Скінчивши науку в училищі, Тамара прийшла вчителювати до міста Чистякове, тут же на Донбасі, де навчала дітей української мови в молодших класах. Уесь запал молодечого серця віддавала роботі з досвітковою порою до смеркання, працюючи через дефіцит вчителів у дві-три зміни, коли день тягнувся довше року. А десь на споді серця все настирніше виношувала думку неодмінно вчитися далі, будь-що, а здобути професію — вищу педагогічну!

туже її син Артем. Що не кажи, а життя склалося — і все з прихильністю світлої долі!

Але ж до того ще будуть роки випробувань і пошукув. І все пе-реборе сила молодості, високих устремлінь та пошуку ідеалів... Влітку 1956-го, вже будучи на посаді секретаря Ворошиловського райкому комсомолу міста Одеси, вона очолила загін студентів, з якими вирушила на цілинні землі Казахстану, до тамтешньої Кокчетавської області на збирання хлібів.

Ось як про цілінні будні згадує Тамара Сазонова: «У товарних вагонах, котрі наспіх приготовлені для проживання, ми, а це було 1300 юнаків і дівчат з різних

пропонують Тамарі Панасівні очолити Театр юного глядача. Так вона ступила на черговий острів житейського океану.

Сьогодні Тамару Сазонову з гордістю величають на теренах Одеси істинним патріархом організації культури і мистецтва. Вона залишається живою арте-рією всього світлого і пам'ятного в культурно-мистецькому житті міста. Це людина, яка звикла спершу на терезі серця класти задумане, а вже потім доносити його людям. Ніскільки не дивно, що цю сердечно-милу жінку скрізь шанують, щиро поважають і без нотки лицемірства люблять. Вона й нині заступник голо-ви Одеської обласної ради миру і

ОСТРОВИ ЖИТЕЙСЬКОГО ОКЕАНУ



І оте тяжіння більшого острова в житейському океані приведе Тамару до Одеси в далекому серпні 1952-го року. І... назавжди. Бо й не думалося того часу юній гречаночці з Донбасу, що тут такою прихильною стане до неї доля. Тамара стала студенткою педагогічного інституту імені Ушинського, вступивши на історико-філологічний факультет відділення української словесності. Забігаючи наперед, корить одразу ж сказати, що тут вона знайде і своє подружнє щастя із вродливим одеським підліком, який, скінчивши місцевий інститут інженерів морського флоту, активно поєднуватиме наукову роботу із закордонним плаванням на суднах Чорноморського пароплавства. Йому Тамара подарує славну донечку Ірину, яка нині працює інженером, скінчивши свого часу інженерно-економічний факультет Одеської політехніки, у стінах якої сьогодні здобуває вищу осві-

навчальних закладів Одеси, відправилися до далекого Казахстану. Там було дуже важко! Мені особисто випадало мало не щоденно вирішувати силу-силенну різних побутових і культурного плану проблем... Адже, що не кажи, а молодість є молодість, і хочеться не тільки хлібом єдиним жити... Попри найважчі випробування серед нас не було нарікань на труднощі, ніхто не бажав дочасно покинути цілінні простори, котрі з роками стали світлою ностальгією душі... Я часто згадую таку прекрасну пору своєї молодості, котра була в єдиному сплетінні із моїми ро-весниками, котрі підкорювали дрімучість тайги, прокладаючи лінії електропередач, зводячи Магнітку, Комсомольськ-на-Амурі... Скажу щиро, відкинувшись настальгійні нотки, що й справді наші молодості можуть широ позадріти ті, хто прийшов у світ вже на світанні ХХІ століття, і ті, хто спізняв років незалежності...

Світлою, повік незабутньою сторінкою, що вписалася гармонійно в літопис одного з островів її житейського океану, залишається літо 1957-го. В житті вривається знакова подія 50-х — це Всесвітній фестиваль молоді і студентів у Москві. Вона й через п'ївстоліття до дрібниць все пам'ятає з тих днів, коли була очільником групи із 60 юнаків і дівчат — учасників об'єднаного хору студентів одеських вищих шкіл і консерваторії імені Нежданової. Хор став володарем аж трьох золотих медалей, успішно виступивши на різних сценах Москви.

У владих коридорах Одеси, вже добре знаючи її обізнаність і захоплення театральним життям,

член Правління міжобласного відділення національної Спілки театральних діячів України...

Бо в її послужній іпостасі театр відіграв неординарну роль. У жовтні 2005 року Театр юного глядача святкував своє високе 75-ліття, і водночас зустріла таку ж висоту життя його колишня очільниця Тамара Сазонова. Адже багато хто її тут пам'ятає ще з сьогодні, хоч збігло вже багато літ і змінилося кілька поколінь акторів ТЮГа. Вона прийшла сюди 30-річним директором, але так зуміла все переорганізувати, при цьому не розтративши нажитих кращих традицій, що театр зажив достойної слави і популярності на вісім років після відкриття.

Майже піввіку збігло відтоді, як Тамара Сазонова сформувалася в культурно-мистецьку особистість, залишаючись повсякденно учителем у душі. Во ж повсюди, куди її перепроваджувала послужна іпостась, вона мала справу з велелюддям, йшла щоденно від серця до серця, робила людям добро. Відразу ж з колективу ТЮГа Сазонову переводять до міському партії, де вона очолила відділ культури та мистецтва. Це поставило перед нею ще вищі завдання, якими мала щодень виважено доправлятися ця світла і неординарна особистість до людських клопотів, не почуратися нічієї проблеми, глибоко проникатися суттю діяльності кожного довіреного її колективу великого міста. Не менші обов'язки звалила на свій хрест долі Тамара

І тепер нікого в Одесі не залишають байдужими такі прекрасні програми, як «Пасхальні зустрічі», «Різдвяні вечори», «Золота осінь миру»... Все це зорганізовує ця невтомна, світла Берегиня всього сущого в світі добра і краси, спільно з обласною організацією Української Ради Миру та іншими культурно-просвітницькими осередками Одеси. Ось уже котрий рік живе доброю словою створений нею ж клуб шанувальників славетної співачки Анни Герман «Відлуння кохання» («Ехо любви»)...

Піввіку, як один змах крила, відслужила Тамара Панасівна Сазонова на славу розквіту культурно-просвітницької ниви рідної Одеси. У таких особистостях, якою знає велика Одеса свою славну землячку, істинно втілилася ціла епоха, власне, віхи навіть кількох епох, нею бездоганно прожитих...

**Едуард ПОДІЛЬСЬКИЙ,
журналіст**

м. Одеса — м. Погребище
над Россю (Вінниччина)

ПРОМЕНІ УКРАЇНСТВА В ОДЕСІ

Як живете, кримські побратими? Як змувалося? Цьогорічна зима лютувала особливо. Не обійшла вона і Одесу — південну перлину України. Серед сіро-брудних пейзажів то тут, то там видніються бортики так званої «соціальної реклами» — звична річ для будь-якого сучасного міста: «Анти-снід», «Антиаборт», нагадування про свята тощо. Вони періодично змінюються, оновлюються, та є в місті незмінні плакати. А що в цих незмінних можна прочитати? О, ні — не заклики до взаємопогаві і толерантності. Ці терміни у нас відомі хіба що соціологам та викладачам гуманітарних вишів. Ні, в Одесі незмінно і перманентно виховують любов лише до російської словесності. З плакатів на перехожих дивляться Пушкін, Толстой, Гоголь і Чехов. Наводяться їхні беззінні вислови, які вже давно стали крилатими і перекладени на латину. Ці вислови присвячені красі, цінності та розмаїттю російської мови. В Одесі, де є лише купка свідомих українців, зате повно хохлів-малоросів та хохлів-українобіфів, — тільки таких плакатів і не вистачало, аби підкреслити культурну деградацію... Перша категорія українців — неймовірно розрізняна і пересварена через дрібні незгоди. Друга й третя — аморфна маса, її цікавіша чужка воля, нехай би

она навіть вимагала зрадити власну матір... Такого роду ксенофобію годі деїнде шукати в світі. Але саме її підтримує мер, який чомусь із зневагою ставиться до української мови. Що є тут причиною: чи походження цвого «мудрого правителя», чи, можливо, схиляння перед славнозвісним Валуєвим — на це запитання зміг би відповісти хіба що сам Зігмунд Фрейд.

Мова — це лише вершина українобіфського айсберга; час від часу відбуваються нападки на всі символи українства в Одесі. Це постійні закиди в бік чи не єдиного українського видання в місті — «Чорноморських новин», ситуація з відбиранням імені Івана та Юрія Лип у дитячої бібліотекі та однієї з вулиць. Причому, якщо назувати вулиці силами місцевої інтелігенції все ж вдалося відвоювати, то бібліотека поки що залишається без імені. А втім, хтозна — може, в цьому і виявляється Боже провидіння? Адже іменами цих видатних українських мислителів можна б назвати і поважнішу установу! Так, нещодавно отримала статус національної бібліотеки імені Максима Горького. Сама по собі вона — чудова: тут понад 5 млн. книг, працівники не страждають українобіфією — навпаки проводяться заходи до важливих національних дат. От тільки

названа вона на честь чужого літературного бого — співця зниклої 20 років тому імперії... Коли завершиться смуга національного мороку і люди зможуть відкинути безглазі назви, варто буде подумати про перейменування цієї бібліотеки.

А повертаючись до сучасних реалій, хотілося б відзначити деякі позитивні моменти. Чомусь, як показує історія, українцям до снаги розвиватися лише в умовах утисків та репресій. Може, саме тому в Одесі нещодавно про себе заявили кілька організацій українського спрямування. Насамперед, відзначився низкою проведених лекцій та кількома масовими акціями Український вільний університет. Його було створено на базі Українського клубу в Одесі. Український клуб не має окреслених громадських та політичних завдань. Проте ця організація спромоглася на відчутний результат. Лекції сучасних інтелектуалів, прочитані в УВУ, викликали неабиякий резонанс, досі не стихають дискусії навколо них. На щастя, промосковським і чорносотенным братчикам не вистачило кебети на щось подібне, хоча ресурсів у них більше, ніж достатньо. Український вільний університет діє у нас

вже майже рік, постійно нарощуючи свою впливовість і значущість.

Непогано працює нещодавно відкритий Український культурний центр. На жаль, не в старій частині міста, а поки що подалі від людських очей. Нещодавно розпочав роботу, славний уже сто років тому, а нині наново відроджений Народний університет. Почалася навіть конкуренція між цими організаціями за симпатії одеських українців, що може бути тільки корисним!

Окрім згаданих новостворених культурно-просвітницьких установ у місті з'явилася ще й науково-ідеологічний центр ім. Д. Донцова. Це дає підстави сподіватися на певне «просвітлення» в умах одеських стосовно національної ідеї. Своєрідною «ложкою дьогтю» є хіба що невеликі розбіжності в поглядах, вони породжують розбір і відволікають від першочергової мети. Але вже час в Одесі з'явитися згуртований, ініціативні меншості! Це повинні бути «надматеріальні» люди, які не надаватимуть великого значення матеріальним благам. Щоб не блукати більше в духовній пустелі, ми маємо виховати нове покоління, яке буде гідним жити в святій обітниці Україні! Перші паростки нового вже з'явилися в Одесі, і ми маємо їх плекати.

Шановна редакція «Кримської світлиці», хвілює мене передплата на друге півріччя. З такими довгими публікаціями газета не читається. Якщо не хочете образити авторів, то надрукуйте мою критику.

Приміром, в одному з номерів доктор економічних наук, професор С. Вовканич зайняв півтори сторінки, доктор технічних наук, професор Р. Яремічук – цілу сторінку. Це нагадало мені Грушевського з Винниченком, які проповідували «ненужність армії» і втратили незалежність України в 1917-1918 рр. Тож, чи не повторимо чогось такого тепер за балашками?

Всі студенти і я своєму часу, слухаючи своїх професорів, дещо пропускали повз вуха, а конспектували тільки конкретне. Приміром, про Ти-

мошенко С. Вовканич написав півтори колонки, а я б сказав тільки, що якби її не відпустили, а засудили в 2002 році, не платила б тепер Україна 450 доларів за газ!

Ще я б додав, що не згоден з оцінкою професором В. Ющенко, бо тільки зрада Майдану соціалістом Морозом, неконституційне переворення держави в парламентсько-президентську республіку не дали йому можливості проявити себе. А на посаді прем'єр-міністра в 2001 році В. Ющенко не брав закордонних кредитів і розраховувався із заборгованістю пенсій з пенсіонерами.

Пробачте за критику, я старший від вас усіх, а «Світлиці» передплачує два примірники – не тільки собі...

Костянтин МОЧУЛЬСЬКИЙ,
заслужений працівник
транспорту Української РСР,
інвалід ВВВ
м. Керч

ПІСЛЯ РОЗЧАРУВАННЯ НАСТАЄ ПРОЗРІННЯ...

Уже 20 років як українське суспільство не тільки розчароване, але і розшароване на дуже бідних та дуже багатих. Для дуже багатих національної ідеї, правди і справедливості не існує. Духовність, правда, справедливість, розум і честь їм не потрібні, як були не потрібні комуністичним комісарам.

Розшарування суспільства почалось ще за другого президента, коли було створено кланову систему з радянським методом управління державою. Клани багатів росли, як гриби, а народ ставав усе біднішим та біднішим, поки не перетворився на європейського жебрака.

Поки в суспільстві не буде духовного, ідейного, на-

ціонального стрижня – не буде розвитку держави, суспільства та матеріального добробуту для народу. Без Бога, національної ідеї та моральних засад, добре почують себе лише пройдисвіти, шахраї та шарлатани. Деякотрі державні керманичі взагалі не знають, що таке національна ідея, деякі використовують її в своїх корисливих інтересах. Жадоба влади перетворилася сьогодні на самоціль, на хронічну хворобу. Бо вона дає змогу стати ще більш багатим, успішним, купатися в розкошах та конкурувати в багатстві з арабськими шейхами та коронованими баронами.

Бідним народом керувати набагато легше, ніж замож-

ним, незалежним. Тільки чому б не вчитися на чужих помилках, хоч би на помилках північного сусіда, який, побудувавши авторитарну вертикаль, надіявся, що достатньо буде назвати її демократичною та дати з боярського столу трохи більшу пенсію і зарплатню, я народ у черговий раз таку наживку проковтне і заспокоїться.

Але людина, окрім матеріального, живе ще й духовним життям, більшість суспільства не може і не хоче миритися з неправдою, з несправедливістю, пустими обіцянками та візантійцю. В Україні ще з Київських княжих часів, з Козаччини живе, витає свободолюбивий дух, демократичні цінності та без-

межна любов до своєї землі та своєї рідної української мови, без якої неможливе існування Української держави, як неможливе існування без російської мови Росії, без польської мови Польщі.

Сьогодні в Україні, як і в Росії, з'явилася іскра нації, що наші народи спроможні і прагнуть побудувати європейське демократичне суспільство без кланів, вождів, диктаторів. Треба раз і назавжди усвідомити, що ми, українці, – свободолюбива демократична нація, що завжди після розчарування настає прозріння й народ ще скаже своє вагоме слово.

Іван ГАСЮК,
почесний голова
Кримського республіканського товариства
політ'язнів
і репресованих
м. Алушта

СЕВАСТОПОЛЬ – ЗА ЧЕСНІ Й ПРОЗОРІ ВИБОРИ

17 березня у Севастополі з ініціативи лідерів місцевих осередків політичних партій «За Україну!», ВО «Батьківщина», «Фронт Змін», «Наша Україна» та «Удар» відбувається «круглий стіл» на тему: «Парламентські вибори – 2012. Перспективи та можливості опозиційних партій та громадських організацій».

До участі у заході були запрошенні: Олесь Доній – народний депутат України, Олександр Черненко – голова Комітету виборців України, Андрій Фіщук – голова правління Інституту розвитку громадянського суспільства і демократії (м. Київ), представники громадських організацій.

Відкрив «круглий стіл» голова севастопольського осередку партії «За Україну!» Дмитро Білоцерковець. Оголосивши регламент заходу, він надав слово голові Комітету виборців України Олександру Черненку:

– Я дякую за запрошення на цей захід. Ініціатива об'єднання опозиційних сил та висування єдиних кандидатів обговорюється зараз у багатьох регіонах держави. Приємно, що ця кампанія стартує саме у Севастополі, думається, вашу ініціативу підхоплять інші міста.

Нас чекає надзвичайно складна виборча кампанія. Ці вибори можуть стати більш вирішальними, ніж наступні, президентські. Зрозуміло, що на виборах для влади принциповим є зберегти свої позиції – більшість у парламенті. Завжди, коли та чи інша політична сила приходить до влади, виникає запитання, яким чином вона це зробила.

Сьогодні актуальна не політична боротьба як така, а перестороги порушень і зловживань під час виборів. Закон про вибори може бути ідеальним, але якщо є політична воля учасників йти на фальсифікації, вони за будь-якого закону це зроблять. Вибори чесними законом не робляться, їх є логічно.

Зараз багато говорять про можливі законодавчі зміни. Важливо не допустити ревізії цього закону. Це буде дуже небезпечно. Хоч згідно з цим законом уже сьогодні є проблеми з «нарізкою» округів. Для Севастополя це менш актуально: тут як було два округи, так і залишається. Небезпека в загальнouкраїнському аспекті криється в тому, що можна забрати певну кількість округів з одних областей й додати до інших. Таким чином, розмивається електоральне середовище певних кандидатів. Також відповідно до цього закону можна приєднати ще один округ кандидату, який контролює певний адміністративний ресурс. Ми зараз ці проблеми відслідковуємо.

Стосовно мажоритарників: їх тепер реєструватиме не окружна комісія, а центральна. Давайте пора-

хуємо: 225 округів, мінімум 10 кандидатів на округ, а їх буде більше, це вже 2-4 тисячі кандидатів, які повинні у стисливий термін принести до виборчої комісії свої реєстраційні документи. Який обсяг роботи лягає на ЦВК! Зрозуміло, що якісні документи будуть перевіряти, а якісні реєструватимуться без ретельної перевірки. Якщо буде вказівка не допустити певних кандидатів до виборів, то в останній момент їхні документи будуть повернуті на доопрацювання. Частина кандидатів не зможуть вкластися у певний термін і автоматично будуть зняті з перегонів.

Добре, що за цим законом не можна зняти з реєстрації кандидатів за якимись надуманими чи спровокованими конкурентами причинами. Це – велике досягнення, але декому дуже кортить таку норму в закон повернути.

Якщо ви будете брати участь у виборах, дуже важливо мати у комісіях своїх представників, навіть якщо вони будуть у меншості. Принциповий, професійний та чесний представник може, якщо не зупинить фальсифікацію, то, принаймні, її оскаржити.

Щодо ведення агітації, то тут мало що зміnilося: закон виписаний дуже добре. Не можна використовувати службове становище, робити підкуп тощо. Не можна робити багато чого, але, на жаль, у законі не йдеється про санкції до його порушників.

Комісія може висловити попередження і не більше того. Добре, що не можна зняти кандидатів з реєстрації. З власного досвіду спостереження за виборами скажу, що зіміали не порушників, а лише небажаних кандидатів.

Використання адміністративного ресурсу та підкуп можна оскаржити, за це передбачена відповідальність у Кримінальному кодексі.

Ще одна проблема – зміна виборчої адреси. Це – ті ж самі відкірпні талони, але завуальовані. Можна змінити свою адресу, звернувшись за кілька днів до виборів в органи ведення державного реєстру. Практично, ми можемо стати свідками такої «політичного туризму», коли директори підприємств, командири військових частин, ректори ВНЗ масово будуть змушувати своїх підлеглих змінювати виборчі адреси й у день виборів перебиратися до тих округів, де ці керівники балотуються. Це те, що ми проходили у 2004 році з відкірпними талонами, хоч схема трохи складніша.

Проблема буде актуальною для мажоритарних кандидатів, коли для перемоги на окрузі їм не вистачатиме декількох сотень голосів. Неабиякі проблеми виникають під час голосування на дому. Однією заяві виборця мало, щоб до нього



приїхали зі скринькою, потребна є довідка лікаря. Тут можливі фальсифікації як із заявами, так і з довідками. Нещодавно під час виборів до Кримського парламенту саме через голосування на дому нагнали явку з 9 % на 12 годину до більш як 20 % – до кінця голосування. 30 % виборців нібито проголосували за місцем проживання. Але коли подивилися списки, виявилося, що писали заяви люди з одного і того ж під'їзду і навіть з одного поверху. Мешканці квартир 2, 3, 4 та 5 раптом колективно захворіли та просили привезти скриньку додому.

Існує ще небезпека під час підрахунку. В бюллетенях за небажаного лідера перегонів завжди можна додати ще одну «галочку», аби вони стали недійсними. На місцевих виборах у деяких округах ми бачили до 40 % таких зіпсованих бюллетенів. Ніби у нас такий уже «темний» виборець, що замість однієї «галочки» ставить дві. Варто ще нагадати про переписування протоколів уже безпосередньо по дорозі з дільничної комісії або в окружніх комісіях. За цим також треба уважно стежити.

Отже, вибори будуть непрості. Дуже часто закони відкладають убік і роблять досить брутальні фальсифікації. Лише від вашої наполегливості та професійності залежатиме, наскільки це буде масово.

Представники міжнародних організацій сьогодні кажуть, що вибори – це останній тест для України. Тому чесність і демократичність цьогорічніх виборів – не лише питання виграння чи програння певних кандидатів, це – питання майбутньої перспективи нашої держави.

Голова правління Інституту розвитку громадянського суспільства і демократії Андрій Фіщук висловив думку, що в нашій державі, на жаль, нівелюється цінність волевиявлення громадян. Тому варто схвалювати й підтримувати ініціативу севастопольців щодо об'єд-

нання всіх опозиційних партій навколо чесності й прозорості процесу виборів. Неможливо віднайти такий універсальний інструмент, який би міг усі фальсифікації перевірити, але у громадянського суспільства є колосальна можливість робити відповідальні кроки. Чесність – це і є громадянська відповідальність. Суб'єкти виборчого права – це всі громадяни України, а не лише ті, хто бере участь у передвиборчих перегонах. Багато це залежить від відповідальності кожного громадянина.

Проконтролювати, виявити по-руски, на які не звернули увагу державні органи, допомогли б сучасні технології. Ніхто не забороняє будь-якому ЗМІ від початку й до кінця знімати процес виборів на дільниці й виставити цей відеоролик в Інтернет. І всі б одразу бачили, як проходять вибори. Ситуація не настільки безнадійна, як може здатися. Громадянська освіта суспільства з кожним роком покращується. Є можливість зробити вибори чесними й отримати ту владу, яку насправді народ обирає, – вважає Андрій Фіщук.

Народний депутат України Олесь Доній зупинився на політичних та моральних особливостях парламентських виборів та завдань, що стоять перед опозицією.

– Щоб мати реальні шанси на перемогу, опозиція повинна не дозволити собі попередніх помилок. Для перемоги потрібно, як мінімум, дві речі: самоочищення й співпраця. Чого гріха тайти, серед патріотичних та національно-демократичних сил виявилося чимало людей, які прийшли в політику не заради ідеї, а заради покращення власного добробуту. Як тільки трапляється нагода, вони переходяти на інший бік. Через такі вчинки зросла недовіра до демократичних сил. Вацлав Гавел стверджував, що політика – не брудна справа. Вона стає брудною, коли нею займаються брудні люди.

Самоочищення вкрай потрібне, аби повернути довіру громадян. Ідеологічні розбіжності між собою можна подолати, але коли виникає спокуса у мільйон доларів, чи 5 мільйонів, чи 10 – нелегко. Я не можу вказувати на інших депутатів, але про себе скажу, що отримував такі пр



Серафима
(«Дівчата з вулиці Надії»)

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)
У творчому портреті народного артиста України Миколи Івановича Андрусенка, опублікованому в «Кримській правді» 15 травня 1992 року, вона пише: «Народная мудрость гласит: «Кто построил дом, воспитал сына, посадил дерево – только того можно назвать человеком». Дом, построенный Николаем Ивановичем, – это его большая дружная семья, которую он создал вместе с Галиной Арсентьевной.... Я слышала, как он читает эту поэтическую подборку: тихо, ссылающимся голосом, с трудом начинякая каждую строчку и заканчивая так, как задыхающийся беглец берет последние метры высоты в надежде на то, что за ней спасение... Какую же душу нужно иметь, какое же нужно иметь сердце, чтобы сохранить эту книжку, пронести ее через войну и всю последующую жизнь, и сейчас, на склоне лет, с тихой болью произнести слова, которые повторял в 1944-м как молитву...»

А про незабутню солістку театру Дарину Вешкіну в творчому портреті «Ожившая душа Перголезі» вона витончено, професійно і на-прочуд поетично пише: «Певица не просто исполняла сложнейшую партию сопрано. Она плакала, как только могла плакать Богородица по убиенному Христу. Казалось, что звуки ее чистого, тоскующего голоса подхватывала метель и уносила куда-то далеко-далеко, а ожившая душа Перголезі металась в светлом, холодном, пустынном зале...»

Світлана Антонівна створила цілу галерею світлих, незабутніх образів у нарисах і творчих портретах видатних діячів мистецтв: народного артиста СРСР С. Ріхтера, народних артистів України З. Хрукалової, Л. Кушкової, В. Бойко, Д. Вешкіної, М. Андрусенка, заслуженого діяча мистецтв України Ю. Ятковського, заслуженного працівника культури України М. Мар'янівського, артистів Г. Ковалюк, Г. Бузовської, К. Лисяк, А. Ісмаїлова та інших.

Теплотою, поетичною образністю, ширістю захоплює її нариси про завідувача столярного цеху театру Володимира Борисовича Ільчова: «Коли я спускаюся в одне з найбільших приміщень закулісної частини театру – у столярний цех, мені здається, що я потрапляю до тріуму білого лайнера, що пливє по... асфальту. Але звуки кроків тут заглушує не робота двигунів, а шум фугувального верстата.... Ніхто не чув від нього таких слів, як «на нашій сцені це зробити неможливо» або «це не вийде». Він долає будь-які труднощі виконання.... Зазву-чить безсмертна музика Імре Кальмана, пропливуть у напівтемряві сцени танцівниці і затягнуті оргаском отвори дерев'яного межива створять ілюзію вітражів, атмосферу таємничості та краси, до якої причетний і він, Володимир Борисович, майстер столярної справи».

Зініціювала пані Світлана в Кримському академічному українському музичному театрі відкриття малої сцени «Teatr у фойє». Очолила випуск першої вистави – монодрами «Три життя Айседори Дункан» за п'есою З. Сагалової, стала художнім ке-

рівником постановки, оформила виставу меблями та реквізитом початку ХХ століття з приватних зібрань.

Світлана Антонівна – автор багатьох радіо- і телепередач про значні події в житті театру; автор лібрето опери-балету «Голос людини» Ж. Кокто, музики І. Рехіна; балету пантоміми «Подіум», музики групи «Арт ансамбл оф Чикаго». Пані Світлана – автор багатьох театральних анонсів, інтерв'ю з театральними діячами. Вона ж і автор публікації серії нарисів «Teatrальні ескізи минулого» про історію довolenого Дніпропетровського театру юного глядача, архіви якого і всі інші матеріали загубилися в період Великої Вітчизняної війни в евакуації.

Своїм літературним хистом Світлана Антонівна завдячує своїй альма-матер – Київському державно-

му університету імені Т. Г. Шевченка, факультет журналістики якого вона закінчила в 1969 році. Навіть газета «Культура і життя» № 40 за 22 травня 1969 року надрукувала статтю Ярослава Михайлова «Актриса захищає диплом журналіста», в якій йдеться про цікаву дослідницьку роботу з історії народного театрального руху на Криворіжжі, найстаріших аматорських колективів в Україні, і про те, що «голова екзаменаційної комісії професор О. Бабишкін поздоровив актрису з високою оцінкою і званням журналіста».

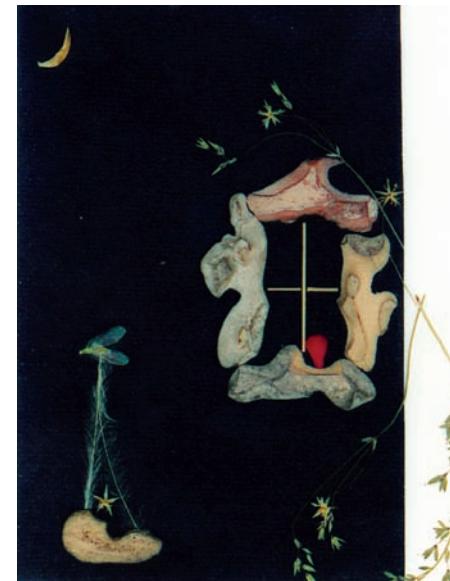
Так, вона свою молодість присвятила акторській роботі. Закінчивши у 1961 році студію підготовки акторських кадрів при Харківському державному академічному українському драматичному театрі імені Т. Г. Шевченка (курс народної артистки України В. Чистякової – дружини видатного українського режисера Л. Курбаса), вона створила низку незабутніх образів – Нана («Западня» Е. Золя), Соно («Дядя Ваня» А. Чехова), Ірина («Дім» І. Тургенєва), Марієтта («Ця жінка – моя» Р. Жуніора), Серафима («Дівчата з вулиці Надії» М. Шаврина), донна Беатриса («З любов'ю не жартують» П. Кальдерона) та інші. Газета «Дніпровська правда» за 27 листопада 1966 року писала: «С большим интересом воспринимается образ Серафимы, девушки, вырвавшейся из мрака религиозной секты. Убедительно играет эту роль молодая и несомненно одаренная артистка С. Челка».

З надзвичайною теплотою згадує своїх вчителів пані Світлана: «Я вважаю провидінням, щастям, що потрапила на курс Валентини Миколаївни Чистякової. Вона нас вітруюно навчала високого мистецтва, при цьому ніколи не згадувала про свого чоловіка Леся Курбаса. Скільки професіоналізму і мужності... На її уроках я була ніби у гіпнозізера.... Багато значив у моєму сценічному становленні і педагог, народний артист України Михайло Федорович Покотило, він викладав акторську майстерність».

Зараз її чоловік Гарольд Михайлович Бодикін – відомий письменник, автор понад 25 п'ес, член Національної спілки письменників України, Спілки російських, українських та білоруських письменників, лауреат Всеукраїнського літературного конкурсу «Коронація слова», у 2009 році його п'еса «Червона світка» визнана найкращою у своїй номінації і здобула Гран-при.

Шлюб Світлани Антонівні і Га-

рольда Михайловича – це саме той щасливий випадок, коли палке кохання переростає у творчу співдружність, співпрацю, співавторство. «Світлана Антонівна – мій найперший рецензент, – розповідає про свою дружину Гарольд Михайлович. – А нещодавно ми разом написали п'есу, Світлана Антонівна зібрали для неї дуже багато фактичного матеріалу, придумала гарний сюжетний хід, 50 відстоків авторства – її законні!» У результаті, в липні 2011 року Лакський державний музично-драматичний театр імені Е. Капієва, який знаходиться в столиці Республіки Дагестан Махачкалі, показав прем'єру за



НА ХВИЛІ ТОНКИХ СВІТІВ



Донна Беатриса
(«З любов'ю не жартують»)

однайменною п'есою Г. Бодикіна і С. Чолки «Ахтунг! Ахтунг! В небі Султан!» про нашого земляка, Героя Радянського Союзу, легендарного винищувача Амет-Хана Султана. Вистава має неабиякий успіх. Ця п'еса знаходить зараз на розгляді і в Кримськотатарському музично-драматичному театрі. Та пані Світлана все планує: «Мрії пов'язані з інсценізацією твору надзвичайно талановитого українського прозаїка ХХ сторіччя, який приголомшив мене. Назвати прізвище цвого автора мені заважає існуюче твердження: «Якщо хочеш насміти Бога, розкажи тому про свої плани».

Вважається, у житті нема нічого випадкового, все має свій причинно-наслідковий зв'язок. Зіркою з неба став для Світлани Антонівні доноччин подарунок. Років двадцять тому Влада з турпоходу принесла кримський едельвейс. «Нас попередили, – розповідає пані Світлана, – що квітку не можна ставити у вазу, осікли вона одразу загине, а потрібно тримати її на холоді. Тож, пам'ятаю, ми тільки її бігали до холодильника, щоб подивитися на неї. І так мені захотілося зберегти її, що потім я едельвейс засушила і зробила своє перше панно – квітка на оксамитовому папері серед віхолі срібних ниток. Саме цей кримський едельвейс надихнув мене на подальшу роботу». А справжні срібні нитки, придбані ще до революції бабусею і залишені у спадок мамою, клалися на оксамит руками майстрині, ніби за величезними тонкими світів, перетворюючись у чарівні руни: на творчість, на радість, на замітування, на витончену красу. Світлана Антонівна не жартує, а захопилася флюїстикою, вона створює з дрібнєсеньких квіточок, з пелюсток, з кори дерев, з пташиних пір'їнок картини філософського, політичного та ліричного характеру. Її флюїстична особливість – це поетична ораторія природи і флюїстична візуалізація поезії, злиті воєдино, це надприродні чарі земного буття, це витончена душа майстрині.

Засушені стеблинка грицика, кілька шматочків кори, крилья зеленої мушки, пушинка з підшерстку папужки і – «Місяць яснеській промінь ти-хесенській / кинув на нас. / Спи ж ти, малесенький, / Пізний бо час» (Леся Українка).

Засушене суцвіття банальної кашки, кілька шматочків кори, пташині пушинки – і «Есть некий час в ночи все-мирного молчанья / и в оный миг явлений и чудес / Жива колесница мирозданья / Открыто катится в святыни небес» (Ф. Тютчев).

Пір'їнка з хвоста хвильясто-го папужки, його ж пушинка, шматочек кори у вигляді кримського півострова, який потрапив під ноги Світлані Антонівні в Алупці, буквально пилинка від срібних ниточок – і під куйніджівською аурою «Уж звезды светлые взошли / и тяготеющий над нами / Тяжелый свод припо-

дняли / Своими влажными главами» (Ф. Тютчев).

У доробку майстрині понад 75 панно, котрі візуалізують поетичні образи, створені Б. Пастернаком, О. Мандельштамом, К. Бальмонтом, А. Ахматовою, О. Вертиńskим, І. Буніним, Л. Українкою, А. Кримським, Г. Свіличною та іншими авторами, що зворушили розум і серце пані Світлани. Проведено 15 персональних виставок, творчість Світлани Антонівні Чолки високо оцінені видатні діячі мистецтва сучасності. Іноземці дорого оцінили її роботи, хотіли придбати, та чи можна продати свою душу!

Світлана Антонівна до чого б не доторкнулася, все перетворює в поезію. Вона колекціонує шалі, монети, рукавички, орнаменти, книги... І кожен її експонат має дивовижну історію, глибоку філософію, магічну красу, велику цінність.

Пані Світлана має власну бібліотеку, яка налічує більше трьох тисяч книг. Любить вона читати та перевічувати твори з олівцем, особливо ті, які на неї справили враження. «Щаслива, – каже Світлана Антонівна, – що настав час, коли можна прочитати те, про що ще зовсім недавно не можна було на віть мрія!» Вона обов'язково перевічує всі найкращі новинки літератури, захоплюється творами Марії Матіос, Василя Шкляра, зараз читає «Вічника» Мирослава Дочиня... А зовсім недавно Світлана Антонівна відкрила для себе цілком іншого, далекого від усталеного сприйняття Гі де Мопассана, прочитавши його твір «На воді»: «Це найглибша і найпроникливіша його річ, це просто дивовижний, це найкращий його твір, я прожила майже вік і тільки зараз відкрила для себе Мопассана!» І розумієш, коли читаєш помічну її олівчиком фразу: «Впрочем, все, що я сказав о толпе, слідует отнести к обществу в целом, и тот, кто хочет сохранить самостоятельность мышления, свободу суждений, хочет визирать на жизнь, человечество и мир как независимый наблюдатель, не скованный ни ходячими мнениями, ни предрассудками, ни религиозными догмами, а следовательно, без страха, тот должен, не задумываясь, порвать светские связи, ибо человеческая глупость столь заразительна, что, общаясь с близкими своими, слушая их, глядя на них, захаживай в кольце их взглядов, ідей, суеверий, традиций, предубеждений, он невольно перенимает их обычай, законы, их мораль – верх лицемерия и трусости».

Світлана Антонівна із захопленням розповідає про демонстрацію в кінотеатрі «Спартак» оскароносного фільму «Артист», а мені на думку спав оскароносний – «Північ у Парижі», де письменник був однаково «своїм» у срібному, золотому віці, в сучасності, просто він був, як і всі митці, налаштований на хвилю тонких світів. Отак і Світлана Антонівна Чолка...

Ольга БІЛЯЧЕНКО,
театрознавець
м. Сімферополь





УВАГА: КОНКУРС!

«МЕНІ ТРИНАДЦЯТИЙ МИНАЛО...»

До 13-річчя кримської дитячої газети «Джерельце» під Шевченковим гаслом «Мені тринадцятий минало...» оголошується **творчий конкурс серед юних читачів** — школярів Криму і всієї України. Надсилайте на адресу редакції (звичайно або електронною поштою) ваші **літературні, поетичні, публіцистичні твори** — на будь-які теми, які могли бути надрукованими в дитячій газеті. Компетентне журі, яке очолює незмінний шеф-редактор «Джерельца» Данило Андрійович Кононенко, оцінить і відбере кращі творчі доробки, автори яких отримають шанс вибороти суперприз (**розкладний велосипед!**) та інші нагороди.

Крім творчих завдань, будуть й цілком конкретні, за які нараховуватимуться додаткові бали. Ось два з них:

— КОЛИ ВИЙШОВ ПЕРШИЙ НОМЕР «ДЖЕРЕЛЬЦЯ»?

— ХТО, НА ВАШУ ДУМКУ, НАДАВ ДЛЯ ПЕРЕМОЖЦЯ КОНКУРСУ У «ДЖЕРЕЛЬЦІ» ГОЛОВНИЙ ПРИЗ — ВЕЛОСИПЕД?

Чекаємо на ваші відповіді, вірші, оповідання, репортажі, новели, статті. Творіть! Дерзайте! Перемагайте!

Творча дружба єднає учителя-методиста української мови і літератури Кам'янської загальноосвітньої школи № 1, що на Черкащині, Діну Янівну Нестерчук з «Джерельцем» — дитячим додатком до газети «Кримська світлиця».

Ось уже кілька років поспіль Діна Янівна у своїй школі керує літературно-



Мене звати Велько Діма. Я народився в місті Кам'янка, навчауся в 5-А класі. Мені 10 років. Люблю грати у футбол, читати книги і дуже люблю математику.

У ранньому дитинстві любив слухати казки. Для вас я написав казку про грибочки. Читайте її...

КАЗКА ПРО ГРИБОЧКИ

Настала осінь. Полили осінні дощі. Опало золоте листя з дерев. От якось виростили собі під великим дубом два гриби — Мухомор та Боровик. Мухомор завжди вихвалився, що в нього гарна червона шапка, білі плями на ній, а Боровик мовчав собі.

Якось одного разу діти пішли збирати гриби в ліс. Один хлопчик їхав лісом і побачив Боровика. Підійшов, хотів зірвати його, а Мухомор каже: «Хлопчуку, зірви краще мене. Бачиш, який я красний, стрункий, червоненький?» А хлопчик відповідає: «Ти красивий, але непридатний для їжі. Ти отруйний, а до того ще й хвалько». Узяв Боровика у свій кошик та й пішов.

А Мухомор так і залишився рости на своєму місці — красивий, пихатий, але нікому не потрібний.

* * *

Мене звати Аня Горбенко. Проживаю я в місті Кам'янка Черкаської області. Мені 10 років. Я люблю малювати, читати книги про пригоди або дитячі детективи. Сама я написала невелику казку «Конвалія». Сподіваюсь, що вона вам сподобається.

КОНВАЛІЯ

Росла в лісі весняна квітка — Конвалія, ніжна та запашна. Мала вона

красиві пелюсточки, витончений стовбураць, на якому квіточки звисали, мов чарівні білоніжні перлини. Добре жилося йй на лісовій галаяні.

От одного разу спокій Конвалії порушив чийсь плач. Озирнувшись навколо, вона побачила маленьку дівчинку-принцесу, яка гірко плачала, тому Конвалія вирішила до неї заговорити.

— Чому ти плачеш?

Дівчинка розповіла про тата-короля, в якого було хворе серце і ніякі заморські ліки не могли допомогти. Трохи подумавши, Конвалія відповіла дівчинці:

— Не плач, зарах ми покличемо маленьких лісових друзів-ельфів, вони зберуть мої квіточки і приготують з них для твого татуся ліки,



бо ж мої квітки лікують людські серця.

— Як я можу тобі віддячити? — запитала її дівчинка.

— Склади про мене пісеньку, співай її людям, щоб вони ніколи не забувають про маленьку лісову Конвалію.

Дівчинка так і зробила, написавши ось таку пісеньку:

У гомоні зеленім ліс залопотів,
Під яскравим сонцем весь позолотів.
Горда і цнотлива,
на княжну подібна,

Вийшла на узлісся конвалія біла...

Тато-король був урятований! Всі у королівстві раділи, а найбільше раділа маленька принцеса. Відтепер у всьому королівстві найулюбленіша квіткою є Конвалія.

З тих пір Конвалія лікує всі хворі серця!

* * *

Я, Торгала Айна, живу у містечку Кам'янці, навчаюся у 5-А класі. Вирішила написати казку. З дитинства я дуже люблю казки. У них багато цікавого і фантастичного. Я думаю, що моя казка сподобається всім: вона весела і цікава.

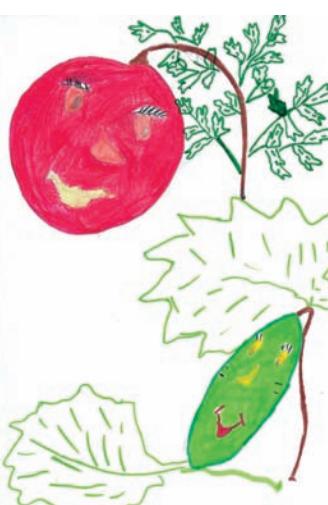
ПОМОДОР І ОГРОК

Одного сонячного ранку на городі сталася цікава подія. На грядці росли два біленькі овочі. Це були Помідор і Огірок. Якось вони засперчалися про те, хто з них кращий. Першим почав розмову Помідор:

— Подивись, який я пишненький і гарненький! А ти, Огірку, худий, тонкий і некрасивий.

Образився на нього Огірок і від злості позеленів.

На другий день подумав Помідор, що був неправий, і вирішив вибачитися. Соромно стало Помідорові за те, що він так вчинив з товаришем. Попросив пробачення та яй сорому почверонів.



Так вони й помирилися. Відтоді помідор — червоний, а огірок — зелений!

* * *

Привіт! Мене звати Віка. Мені 11 років. Я ходжу до 5-А класу. Я дуже люблю грати на піаніно, складати вірші та пісні. Моя мама говорить, що у мене талант.

Одного разу мені стало на думку написати казку. Думаю, вона вам сподобається.

ЯК СНІГОВИК ДОПОМОГ ЗАЙЧИКОВІ

Одного зимового дня діти зліпили Сніговика і пішли погрітися. Сніговик ожив і помандрував по стежці. Довго він блукав. Ось іде він, іде і зустрічає Зайчика. Зайчик плакав.

Сніговик його запитав:

— Що сталося?

Зайчик йому відповідає:

— Ніс я своїй матусі морквицінку і загубив її.

— Не журися, ось тобі морквицінка. Я йшов і помітив її.

— Дякую тобі, моя матуся зрадіє.

— Радий був допомогти.

Ось так Сніговик допоміг Зайчика.



НА КОНКУРС!

НЕРОЗУМНЕ КОШЕНЯ

Байка

Принесла кицька Кошеняті Мишена,

Щоб вчился воно

мишій ловити,

А Мишка захотіла обдурити

Кота та й каже:

— А що зі мною хочеш ти

робити?

— Ловити буду вчитися мишей, А потім мама прийде й скаже, Як з тобою бути: чи з'їсти, Чи відпустити та й забути...

— Хіба ж так вчаться, — каже Мишка.

— А що, по-іншому
що можна якось трішки?

— Звичайно, грать у квача!

— Та щось не хочеться... Хоча...

— Коли я скажу «три»,

ти лапу забери!

Дурненьке Кошеня забрало лапу, А Мишка шусть — та під канапу. Прийшла матуся Кошеняті Та й стала вуха йому м'яти.

Отак буває і в житті, Шо хтось обдуриє чи схитре, І ти бойшся в майбутті Пошигтись в дурні, як тоді.

Анжела ПОГАНЮК,
учениця 7-го класу
НВК «Школа-гімназія» № 10
м. Сімферополь

Весна найперше в Криму прийшла у Сонячну Долину, що поблизу Судака, про що й написали до «Джерельца» учениці Сонячнодолинської школи, члени Малої академії літератури і журналістики (МАЛіЖ).

ДЕ ВЕСНА!

Іде весна, іде весна
І в Сонячну Долину!
Скрізь пахощі несе вона,
Та спів пташиний лине.
Іде весна, іде весна,
Мигдаль цвіте повсюди,
Шедрій врожай несе вона,
Весні радіють люди.

Настя ГРЕБЕНЮК

* * *

Прилетіли вже шпаки,
Виспівують залишки.
Квіти розцвітають,
Весну зустрічають.
Ліс потроху зеленіє,
Квітами мигдаль біліє.
Сонячнодолинська весна —
Для мене найкраща вона!

Світлана ПРОСКУРІНА

А ці вірші надіслали до редакції учениці Новокропивницької середньої школи, що на Львівщині.

ЧИ ПАМ'ЯТАЄТЕ?

Я притулюсь до рідної землі,
Почую, як крізь далекий час
Запитала з давнини діди-князі:
— Чи пам'ятаєте, нашадки, нас?

Литаври вдарають, наче в небі грім,
Гетьманський розілеться

гордий глас:

— А чи шануете ви, діти, дім,
Що будували ми колись для вас?

Оксана СВІЩ

ПОВІК НЕ ЗАБУТИ

Чи можна вітер зупинити?
Чи сонце можна погасити?
Чи можна матір не любити?
А без Шевченка можна жити?

Звичайно, ні, бо ми — народ,
Народ, якому завжди бути.

І слово Кобзаря святе
Повік усім нам не забути!

Олеся МИДЯНКА

СЯЄ СОНЦЕ

Добре, що живу і маю
Вільну Україну.
Де б не була — думи мої
Про рідну крайні.

Мій народе, нам на щастя
Сяє сонце з неба.
Прапор волі, рідну мову
Берегти нам треба!

Ірина ДЗЮРИНЕЦЬ



УЧИТЕЛЬ... ЯКЕ ЗВИЧАЙНЕ І ЯКЕ ВЕЛИЧНЕ ЦЕ СЛОВО!

Учитель — це той, хто творить Людину. Це те джерело сили, яке змушує рухатись суспільну машину. Людина будь-якої професії пройшла через турботливі руки і добре серце вчителя. Дуже влучно сказав великий гуманіст І. Франко: «Учителем школа стоїть». Так було і буде завжди.

Упродовж останніх 16-ти років щорічно проводиться Всеукраїнський конкурс «Учитель року», започаткований у 1995 році на виконання відповідного Указу Президента з метою стимулювання активної участі вчителів у становленні та розвитку національної системи освіти, популяризації кращих педагогічних здобутків і професійної майстерності. Це єдиний конкурс професійної майстерності вчителів, який проводиться на державному рівні.

Наприкінці лютого в Севастополі відбувся міський тур Всеукраїнського конкурсу «Учитель року — 2012» у номінації «Українська мова й література» на базі гімназії № 1. До конкурсу долу-

чилися вчителі п'яти навчальних закладів (Гребенець Л.А., ЗОШ № 6, Атрохова Є.В., гімн. № 8, Стороженко С.В., ЗОШ № 16, Євдокімова Г.М., гімназія № 24, Шевелевальник О.Л., ЗОШ № 29).

Кожен із конкурсантів має щось характерне, індивідуальне, притаманне тільки йому. Особливості свого педагогічного почерку вчителі й продемонстрували як на проведенному уроці в неизвестному класі, так і під час презентації власного досвіду і при проведенні майстер-класу «Я роблю це так».

Жюри за підсумками всіх випробувань визначили 4 лауреатів конкурсу та 1 переможця. Найбільш упевнено виступила Лілія Гребенець, яка й намагатиметься гідно представити Севастополь на заключному етапі в м. Рівному.

Лілія Анатоліївна має педагогічний стаж 12 років, у ЗОШ № 6 працює 6-й рік. Вона — учитель-новатор, багато уваги приділяє формуванню позитивної мотивації навчання, стосунки з дітьми будує на основі педагогі-

ки співробітництва, що забезпечує її високий рейтинг серед учнів і батьків.

Ось власний творчий портрет Лілії Гребенець:

Василь Сухомлинський говорив: «Найкращий майстер на землі той, хто творить розумну і добру людину». Завжди приемно мати причетність до виховання same такої особистості. Люблю гамірливу школу, невгамовних учнів, які надихають іти вперед і самовдосконалюватися. Завжди зачаровує слово Івана Котляревського, Тараса Шевченка, Леся Українки, Василя Симоненка, Ліни Костенко. Прагну, щоб й учні воно захоплювало. Безмірно люблю свою Батьківщину і мрію, щоб діти мої виростали гідними громадянами України.

Валентина ЛОПАТЮК,
методист Інституту після-
дипломної освіти Севасто-
польського міського
гуманітарного університету

На фото: Лілія Гребенець веде урок літератури за творчістю Т. Г. Шевченка в 9 класі



«ЗАПОВІТ НАЩАДКАМ»

До 198-річчя від дня народження великого Кобзаря працівники бібліотеки-філії № 7 ім. Т. Г. Шевченка організували і провели у Сімферополі поетичну естафету «Заповіт нащадкам».

Поетична естафета розпочалася після урочистої церемонії покладання квітів до пам'ятника Т. Г. Шевченку. Учні середньої школи № 18

і студенти Сімферопольського коледжу Національного університету харчових технологій декламували вірші Тараса Шевченка: «Мені три надціття минало...», уривок з поеми «Сон», «Заповіт» та ін. Читання Шевченкових поезій було тепло сприйняте присутніми.

Н. В. КАРЖАВІНА,
завідувач бібліотеки-філії № 7
ім. Т. Г. Шевченка
м. Сімферополь

МЕНШЕ ТРЬОХ — ТО ВЖЕ НЕ ШКОЛА...

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України пропонує зменшити з 5 до 3 кількість учнів, які можуть вчитися в класах сільських шкіл. Як передає кореспондент УНІАН, про це під час парламентських слухань «Освіта в сільській місцевості: кризові тенденції та шляхи їх подолання» заявив перший заступник міністра освіти та науки Євген Суліма.

Він зауважив, що Закон України про «Загальну середню освіту» чітко регламентує, що в загальноосвітніх навчальних закладах, розташованих у сільській місцевості кількість учнів визначається демографічною ситуацією. При цьому, додав Є. Суліма, кількість учнів має становити не менше 5 осіб в одному класі. Перший заступник міністра додав, що більшість освітян пропонують зменшити таку кількість до 3 осіб. «Звертаємося до Верховної Ради внести зміни до закону та встановити менший показник наповнюваності у класах в сільській місцевості», — сказав він.

Є. Суліма також додав, що останнім часом в Україні значно зросла кількість шкіл з малою наповнюваністю учнів у класах. За його словами, вартість утримання одного учня іноді досягає 20 тис. грн. щорічно при фінансовому нормативі 7,5 тис. грн. «У цьому році функціонують 605 шкіл, у яких менше 10 учнів, 1460 шкіл з контингентом менше 40 учнів, 2444 закладів, де менше 100 осіб», — додав він.



ЗОЛОТА МЕДАЛЬ КРИМСЬКОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

На початку березня 2012 року Республіканський вищий навчальний заклад «Кримський гуманітарний університет» (м. Ялта) взяв участь у III Міжнародній виставці «Сучасні навчальні заклади — 2012» у Києві.

Виставка була організована Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, Національною академією педагогічних наук України і компанією «Виставковий світ».

На церемонії відкриття, міністр освіти і науки, молоді та спорту України Д. Табачник зазначив, що в роботі виставки беруть

участь понад 750 навчальних закладів, серед яких вищі навчальні заклади, коледжі, профтехучилища, науково-дослідні інститути педагогічного напряму, видавництва, що представляють усі регіони нашої країни. З урахуванням того, що нинішній рік, як відзначив міністр, проголошений Указом Президента Роком освіти, Кабінет Міністрів і очолюване ним міністерство будуть приділяти пріоритетну увагу вирішенню освітніх питань в умовах сучасного суспільства.

У рамках цього заходу презентували результати своєї діяльності національ-

ні освітні заклади різних рівнів і форм власності, міжнародні освітні центри й закордонні навчальні установи, наукові й методичні центри, видавництва, підприємства та фірми, що забезпечують навчальний процес сучасними технічними засобами навчання, комп'ютерними програмами, лабораторними устаткуваннями та ін.

Для всіх учасників були створені комфортні умови роботи й позитивна атмосфера. Серед основних форм роботи виставки слід відзначити конференції, семінари, презентації, «круглі столи», зустрічі, які

представляли на розгляд громадськості інноваційнідеї та досвід, педагогічні технології, навчальні програми, методичні матеріали, устаткування й матеріали для навчального процесу.

Делегацію від Кримського гуманітарного університету на виставці очолював ректор, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України О. В. Глузман.

За підсумками III Міжнародної виставки «Сучасні навчальні заклади — 2012» РВНЗ «Кримський гуманітарний університет» був нагороджений золотою медаллю в номінації «Між-

народне співробітництво навчальних закладів і наукових установ» і дипломом за активну роботу в модернізації системи освіти, які вручали міністр освіти і науки, молоді та спорту України Д. Табачник, а також президент НАПН України В. М. Кремень.

Міжнародна виставка «Сучасні навчальні заклади — 2012» сприяє динамічному реформуванню сфери науки, підвищенню якості й конкурентоспроможності освіти, зміцненню міжнародного авторитету держави, сходженю на новий рівень Кримського гуманітарного університету. Від-

значимо, що й торік у міжнародній виставці «Інновації в освіті — 2011» університет одержав золоту медаль у тематичній номінації «Інклузивна освіта: від рівних прав до рівних можливостей».

Участь у міжнародних виставках впливає на підвищення іміджу й рейтингу університету. Сподіваємося на майбутні перемоги в подібних виставках у різних номінаціях!

В. ВІШНЕВСЬКИЙ,
старший викладач
кафедри педагогіки і
керування навчальними
закладами
Т. СВІДЛОВА,
керівник центру у
зв'язках із громадськіс-
тю РВНЗ «КГУ»





СЕВАСТОПОЛЬ – МІСТО УКРАЇНСЬКОЇ СЛАВИ І ТРАГЕДІЇ

(Продовження.)

Початок у № 1-11)

Відповідно до свідчень очевидція, займаючи яке-небудь місто (у даному випадку – Севастополь), «солдати нахидалися на жителів, роздягали їх і відразу, на вулиці, одягали на себе відібраний одяг, штурпуючи свою розірвану солдатськушинель роздягненим. Бували випадки, коли той самий громадянин по чотири рази піддавався подібному перев'язанню, тому що наступний солдат виявлявся ще більш обірваним і захоплювався цілішим одягом свого попередника і т. д. Хто міг, ховався у підвалах, боячись потрапляти на очі озір'ям червоноармійцям...»

Стихійну fazу терору незабаром змінила організована. Ленін, консультуючи Троцького щодо проведення «необхідних заходів» у Криму, наголошував, що український Крим відстав на три роки у своєму революційному русі. Його потрібно швидко «підтягнути» до загального революційного рівня Росії.

Був утворений Кримський ревком, який очолив Бела Кун. Його правою рукою стала «більшовичка з немалим стажем» Розалія Самійлівна Залкінд (Землячка).

17 листопада 1920 року був виданий наказ Кримревкому № 4, що оголосив 3-денну реєстрацію офіцерів і солдатів Білої армії. Багато хто з колишніх врангелівців подумав, що реєстрація – справа сухо формальна, оскільки в рядах РККА служило чимало мобілізованих офіцерів і генералів, не говорячи вже про солдатів, більшість з яких встигли повоювати як на тому, так і на іншому боці.

Спочатку людей реєстрували і розпускали по домів-

ках. Однак незабаром вийшов новий наказ, що оголосив повторну реєстрацію, і всі, хто на ней з'явився, були арештовані і розстріляні.

У своїй доповідній записці наркому справах національностей Сталіну, який був у той час в Криму, член колегії народного комісаріату справ національностей Султан Галієв свідчив, що «розстріли проводилися не поодинці, а цілими партіями, по кілька десятків людей разом», і що «серед розстріляних попадало дуже багато робочих елементів і осіб, що залишилися після відступу Врангеля, з ширим твердим рішенням чесно служити Радянській владі...»

Окрім розстрілів, відбулися масові страти через повіщення. «Нахімовський проспект у Севастополі, – згадує очевидець, – рясні трупами офіцерів, солдатів і цивільних осіб, арештованих на вулиці і тут же стражених без суду. Офіцерів вішли обов'язково у формі з погонами. Невійськові звисали напівроздягнені. Були використані всі стовпи, дерева, на вітві пам'ятники. Историчний будівельний узвес «красувався» трупами, що погойдувалися у повітрі. Така ж картина була на Великій Морській, Катеринівській, на Приморсько-му бульварі. Розалія Землячка іноді особисто брала участь у розстрілах і катуваннях, але це було тільки її «хобі», а не виконання посадових обов'язків. Вона впродовж ночі займалася збиранням, обліком і транспортуванням золота та інших цінностей, награбованих у Криму. Цінності йшли на північ – у Москву.

У знищенні «контрреволюційного елемента» також брали участь й інші партійні діячі. Так, наприклад, у складі

надзвичайних «трійок», які виносили розстрільні вироки, зустрічались імена К. Х. Данишевського, С. С. Дукельського, В. Н. Мандєва, А. І. Михельсона...

Серед працівників Кримської ЧК особливий інтерес представляє особистість її коменданта Івана Папаніна. Майбутній відомий радянський полярник, він був призначений на цю посаду в жовтні 1920 р. і залишив її в березні 1921 р. В обов'язки коменданта входило приведення у виконання вироків і керівництво розстрілами.

От як відгукувався про цей період свого життя сам І. Папанін: «Служба комендант-ом Кримської ЧК залишила слід у моїй душі на довгі роки. Справа не в тім, що цілодобово доводилося бути на ногах, вести нічні допити. Тиснула вага не стільки фізична, скільки моральна. Працівники ЧК були санітарами революції, надивилися усього. До нас часто потрапляли люди, розмова з якими була короткою: сліді дії, суд – і до стінки...»

Підсумком чекістської кар'єри майбутнього підкорювача Арктики стало нагородження його орденом Червоного прапора... і тривале перебування в клініці для душевнохворих. Не дивно, чому прославлений арктичний дослідник згодом не дуже любив згадувати про свою минулі...

Будучи надалі щедро обласканім владою, маючи численні урядові нагороди, Папанін, мабуть, був одним із тих кримських чекістів, що благополучно дожили до старості і померли своєю смертю.

Ім'я І. Папаніна тричі увічнено на географічній карті. У Севастополі йому встановлено пам'ятник, на його честь



I. Папанін

названа одна з міських вулиць...

У топоніміці міст також увічнені головні організатори геноциду – Бела Кун і Землячка. Так, ім'я міжнародного ката Бела Куна прикрашає собою багато меморіальних дошок. Площа його імені є в Москві, вулиці – в Сімферополі, Санкт-Петербурзі

і ряді інших міст.

З не меншими почестями відає увінчані пам'ять Розалії Залкінд: прах цієї жорстокої більшовички і українофобки був поміщений у Кремлівській стіні. Там разом з останками інших нелюдів він спочиває і донині.

Точна кількість убитих більшовичками в Криму, мабуть, ніколи не буде відома. За різними оцінками, за період з осені 1920 року до зими 1921 року чекістами було розстріляно від 17 до 120 тисяч

Максимілан Волошин писав: «Внутрішня подібність більшовизму разюче схожа з російським самодержавством: як і Петро, вони мріють перевини Росію на кілька століть перед... створивши їй душу хірургічним шляхом, як і Петро, цивілізують її стратами та тортурами: між Таємною канцелярією і ЧК немає жодної різниці».

Отже, до реального втілення в життя заходів українського уряду, зокрема остаточного підпорядкування Чорноморського флоту колишньої Російської імперії Українській Народній Республіці, не дійшло. Внаслідок російської інтервенції (червоної і білої) загинула Українська

держава й загинув Український Чорноморський військово-морський флот.

ПОСЛІДОВНИКИ ГЕРОІЧНИХ ТРАДИЦІЙ СЕВАСТОПОЛЯ

У часи Радянського Союзу проводилася політика змішування матросів і офіцерів із різних регіонів. Так, у Севастополі навчався, закінчив спеціальні курси командного складу одесит Олександр Маринеско (його мати-українка одружилася з румуном). Молодий офіцер одержав направлення на Балтику. З першого ж боювого походу – у серпні 1942 року – підводний човен, яким командував Маринеско, повернувся героєм. Підводники потопили німецький транспорт «Гелен» водотоннажністю 7 000 тонн.

У січні 1945 року Маринеско здійснив вчинок, який увійшов до всіх підручників історії Другої світової війни і який історики назвали «агакою століття». Його субмарина трьома торпедами потопила гіантський (завдовжки 208 метрів) девятипалубний океанський лайнера «Вільгельм Густлоф», який був навчальною базою вищої школи підводників Німеччини й виконував у тому рейсі спеціальний наказ Гітлера. 6 470 пасажирів було тоді на його борту. Більшу частину – 3 700 чоловік – складали екіпажі підводних човнів, яких терміново дозволяли до західного узбережжя, жіночий спецбатальйон есесівок-наглядачок конніцаторів, 22 вищих офіцерів-намісників польських і східнопруських земель (гауляйтірів) та багато інших високопоставлених чиновників і офіцерів.

Через кілька днів субмарина Маринеско знову потопила великий ворожий крейсер «Генерал фон Штойбен» з 3 600 гітлерівськими солдатами – офіцерами на борту, військовою технікою та боеприпасами.

Німеччина була три дні у траурі. Гітлер оголосив Маринеско особистим ворогом. Водночас Вінстон Черчілль

за прорив блокади Великої Британії встановив легендарному підводнику прижиттєвий пам'ятник у Портсмуті.

Командир підводного човна «С-13» не тільки був сміливим до відчайдушності й високопрофесійним підводником, але й мав незалежний характер і був великим правдолюбцем. Це не подобалось московському керівництву. Помер Олександр Маринеско в 1963 році в 50-річному віці у забутті і злідніях. Героя Радянського Союзу йому присвоювало лише в 1990 році посмертно.

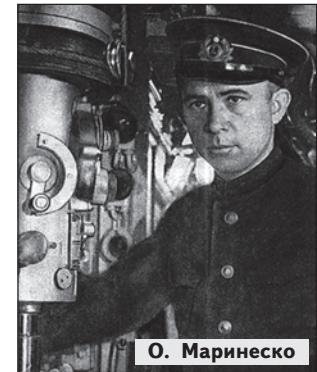
У роки Другої світової війни Севастополь був ряснно політичною кров'ю українців. За свідченням учасників оборони міста, вода була червону від крові. Полки, що прикривали відхід військ і чорноморців, усі полягли.

Багато українців прославилися як герої. 7 листопада 1941 року п'ять морських піхотинців зупинили 22 фашистські танки біля села Дуванькі. Очолював цю групу Микола Фільченко, чий предки були перейменовані царськими русифікаторами на Фільченкових.

Єфрейтор Іван Богатир якось із розвідки притягнув «язика» – німецького офіцера, який був чемпіоном Німеччини з боксу у важкій вазі.

Лідером есмінців «Ташкент», останнім великим кораблем, що залишив Севастополь наприкінці червня 1942 року, командував контр-адмірал Василь Ярошенко. Він був родом з Кубані.

(Закінчення
в наступному номері)



O. Marinesko

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

БЕРЕЗЕНЬ

14

1822 р. – в Києві поставлено першу виставу українською мовою.

Народилися:

1891 р. – Амвросій Бучма – видатний український актор і режисер. В 1936–1954 рр. – актор і режисер Київського театру ім. Івана Франка.

15

1891 р. – народився Григорій Нестор, найстарша в світі людина (†2007). Прожив 116 років та 270 днів. Пережив австрійську, польську та радянську владу.

16

1664 р. – поляки розстріляли українського гетьмана Івана Виговського.

1917 р. – у Києві відбулася велика маніфестація – День свята революції. У ході мітингу кияни знищили міський пам'ятник Столипіну.

Народилися:

1882 р. – Христина Алчевська, відома поетеса, перекладач і педагог. Переїхала в Україну. Чимала її вірші стали народними піснями.

17

1674 р. – Івана Семёновича було проголошено гетьманом всієї України. Намагався об'єднати Правобережжя та Лівобережжя. У



X. Алчевська

19

Народилися:

1895 р. – Максим Рильський, український поет, перекладач, публіцист, громадський діяч, академік АН України.

1904 р. – Марко Вороний, український поет, перекладач, дитячий поет. Особливо трійкою управління НКВС Ленінградської області 9 жовтня 1937 року засуджений до розстрілу. Вирок виконано 3 листопада 1937 року.

1930 р. – Ліна Костенко, письменниця-«шістдесятниця», поетеса. Лауреат Шевченківської премії (1987).

1972 р. – Сергій «Фома» Фоменко, український музикант, обличчя гурту «Мандри». Одна з найвидоміших пісень гурту – «Не спи, моя рідна земля».

1929 р. – Юрій Мушкетик, український письменник, Герой України.

1942 р. – померла Ольга Коби-

лянська, українська письменниця, класик української літератури.</



«КАМ'ЯНУ МОГИЛУ» — У СПИСОК ЮНЕСКО!

Міністерство культури України впродовж 2012 року продовжить роботу щодо внесення українських об'єктів до Списку ЮНЕСКО. На цьому наголосив керівник міністерства Михаїло Кулинняк у п'ятницю, 16 березня, під час пресконференції в УКРІНФОРМі.

«Ми продовжуватимемо підготовку об'єктів-номінантів для розширення української присутності у Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО», — зазначив міністр. Він нагадав, що торік після тривалої паузи збільшено присутність України у Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Міжнародне визнання отримав об'єкт-претендент «Резиденція митрополитів Буковини та Далмациї», розташований у Чернівцях. Крім того, завершено роботи з номінації об'єкта «Стародавнє місто Херсонес Таврійський та його хора», а також спільно з Республікою Польща — транскордонного об'єкта «Дерев'яні церкви карпатського регіону України та Польщі».

«Нині опрацьовується пі-

тняня підготовки номінаційного досьє на об'єкт-претендент — унікальний «Археологічний комплекс «Кам'яна могила» поблизу селища Мирне Мелітопольського району Запорізької області — на території Національного історико-археологічного заповідника «Кам'яна Могила», — сказав М. Кулинняк.

За його словами, у 2012 році Мінкультури планує зосередити свою увагу і діяльність у сфері охорони культурної спадщини на посиленні контролю за паспортизацією нерухомих об'єктів культурної спадщини та на здійсненні координації наповнення Державного реєстру нерухомих пам'яток України, впровадження чіткого, багаторівневого механізму контролю за обліком стану збереження та використання пам'яток музеївого фонду України.

М. Кулинняк, зокрема, нагадав, що до України протягом 2011 року повернено 4289 одиниць зберігання, за рахунок яких поповнено фонди музеїв.



ТРЕТЬІЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ВЕРНІСАЖ «ТРОЯНДИ Й ВИНОГРАД» ШУКАЄ ПОЕТИВ

20 березня стартував Третій Всеукраїнський поетичний вернісаж «Троянди й виноград». Початок конкурсу 2012 року оголосив голова правління і директор Благодійного фонду Максима Рильського «Троянди й виноград» Максим Георгійович Рильський — онук славетного поета.

«До 31 серпня приватиме прийом творів на конкурс 2012 року. Чотири роки, з 2008-го, ми не проводили конкурс. І навіть у ці чотири роки, без усякого оголошення конкурсу, надходили твори на адресу музею Максима Рильського. Ми теж їх розглянемо і восени підб'ємо підсумки», — зазначив М. Рильський. «Унікальність цієї акції в тому, що для багатьох поетів-аматорів в Україні це є перший конкурс. І він приніс дуже багато поетичних відкриттів. Хотілося б очікувати на поетичні відкриття і цього разу», — сказала директор Київського літературно-меморіального музею Максима Рильського та член журі Вікторія Колесник.

Конкурс проводиться у трьох номінаціях: патріотична, пейзажна та інтимна лірика. У листопаді переможці запрошуються до Києва на літературно-мистецьке свято, де читатимуть свої твори. Учасники конкурсу мають надсилати свої творчі доробки (не більше 100 друкованих рядків) на адресу Київського літературно-меморіального музею Максима Рильського: 03039, м. Київ-39, вул. Максима Рильського, 7, з поміткою «Поетичний вернісаж».

КОНКУРС!

«НАШОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ОПЛОТ»

Міський конкурс «Нашої державності оплот» проводиться під гаслом «Хай летить велична слава про звитяють моряків!» і присвячується 20-річчю Військово-Морських Сил Збройних Сил України.

Мета конкурсу — популяризація військово-патріотичної роботи в навчальних закладах міста, розвиток здібностей обдарованої учнівської та студентської молоді, формування почуття національної гордості, цінностного ставлення до Батьківщини та свого краю, захисників Української держави. Організаторами конкурсу є Севастопольська організація Спілки офіцерів України, газета «Слово Севастополя», портал «Українське життя в Севастополі»

та громадська організація «Інститут розвитку громадянського суспільства» (м. Коломия).

Конкурс проводиться з 15 до 29 березня 2012 року серед двох вікових категорій:

- учні 8-10 класів — твір-есе;
- студенти ВНЗ І-ІV рівнів акредитації — стаття в газеті.

Жюри конкурсу визначає по 3 переможці у кожній віковій категорії.

Роботи на конкурс направляються до 22.00 29 березня на електронну адресу slovosebastopol@ukr.net

Учасники мають право на власний розсуд обирати тему творчої роботи відповідно до загальної теми конкурсу. Творчі роботи повинні розкривати значущу подію або роль

У Севастопольському художньому музеї імені М. П. Крошицького напередодні 8 березня відкрилася виставка художників-абстракціоністів «Кримський Ню Арт». В експозиції представлені роботи живопису, графіки, художньої фотографії та скульптури. Подібна виставка проводилася у Севастополі вперше. Її організація та проведення пройшли за підтримки «Фонду Інкерман» та «Асоціації мистецтвознавців і художників критиків Криму».

Існує думка, що художній жанр Ню зародився в епоху Відродження. Художники того часу, захоплені красою і величиною античного світу, продовжили тему втілення краси людини, додаючи зображеню філософсько-поетичних відтінків.

Ню (від французького *nu* — оголений, розягнений) — жанр образотворчого мистецтва, що через зображення оголеного тіла розкриває явлення про красу та цінність земного буття. За основу жанру взято мистецтво, а не фізіологію.

В усі часи одні роботи в жанрі Ню викликали побоювання, що це — не мистецтво, а банальна оголеність, інші — відчуття, що оголеність — лише інструмент, а мета автора — показати красу гармонію людського тіла. Другий тип робіт, на думку фахівців, — взрець гарного смаку, гімн краси, на них зупиняється погляд та виникає естетична насолода. Адже людське тіло — це гармонія ліній, витонченість та балансованість.

Відкриваючи виставку, художник Дмитро Дементьев, він же — куратор заходу, відзначив:

— На Кримському півострові за часів античності бурхливо розвивалося мистецтво, наскрізною темою якого був культ краси людського тіла. Інтерес до жанру Ню ніколи не послаблювався, а навпаки посилювався і розвивався, що з свою чергу вилилося в утворення самого напрямку в образотворчому мистецтві. Ню Арт став ледве не основою академічного живопису XIX століття й досі свого алогею в творчості майстрів модерну.

Мистецтвознавець Ігор Липунов відзначив неабияку користь заходу для культурного життя Севастополя:

— Я сподіваюся, що ця виставка нарешті відкриє тему, що завжди існувала, хвилювалася, але деякий час перебувала в тіні таких тем, як будівництво світлого майбутнього, дружба народів, боротьба за мир, людина-трудівник тощо. Сьогодні на зміну їм знову приходять

наставники похвалив.

Чимало мистецтвознавців,

присутніх у виставковій залі,

погодилися з критикою, про-

те були одностайні щодо її

непримусово різко форми,

посиляючись на відомий ви-

слів: «Перший млинець —

грудкою».

Заслужений художник Ук-

раїни, доцент кафедри ди-

зайну факультету Львівської

національної академії мис-

тєцтв у Севастополі Ярослав

Миськів, який також завідав

на заході, погодився відпові-

споконвічні сюжети: сенсу життя, любові, самотності, душі, тіла.

Ця виставка перша, але хочу сподіватися — не остання. Бо в майстернях наших художників, у зібраних колекціонерів — чимало робіт у жанрі Ню, але їх ніколи не виставляють у музеї через прищеплену нам, удавану скромність. А позаяк людські потреби не терплять порожнечі, величезні тиражі відверто вульгарного друкованого глянцю, відеопродукції пе-



«Осіння»
Фото
І. Лукашова

НУ І НЮ! (АБО НЮ-АНСИ ЖАНРУ)

реповнюють прилавки магазинів, телебачення, Інтернет. Мінімізувати їхній вплив на суспільство можна, лише знявши табу з цих тем, шляхом показу красних зразків жанру Ню в образотворчому мистецтві.

Лише пропущений через свідомість художника ерос стає любов'ю, поетизується, олюднюється. Позаяк тваринне в людині ніхто не може відмінити, становленню людського в ній нічо не повинно заважати. Людина стає людиною, лише проходячи через фільтри культури. Іншого шляху немає.

Не обійшлося на заході й без гострої дискусії. Севастопольський художник Володимир Бойченко, просивши слова, різко розкритикував представлений в експозиції картини, сказавши, що не бачить тут ні Ню, ні АРТу.

Більше того, він порадив організаторам у подальшому проводити ретельніший відбір, а цю виставку назвати «Голі баби и мужики». Аргументи художника були важоми: не всі, але досить багато робіт відверто зірнані з Інтернету; на картинах відсутній діалог художника і моделі; йому достеменно відомо, що дехто з колег звертається до жанру Ню вдруге у житті.

Скульптурні ж роботи, представлені в експозиції, не ображали прискипливі око розгніваного художника, він їх навпаки похвалив. Інша річ, що картини ці ніде не виставлялися.

Якщо розглядати радянські часи, то їх, мабуть, можна порівняти з Середньовіччям. Проте навіть за тих часів людську фігуру малювали, і оголену в тому числі, але до глядача доходили лише роботи, виконані в дусі соціалістичного реалізму. Світле майбутнє, пафос і оптимізм мали проглядатися навіть у зображені оголеної натури. Це стосується офіційної частини мистецьких робіт, які в той період виставлялися.

Проте у 60-ті роки майже до 90-х, аж поки Радянський Союз не розпався, художники малювали оголену натуру. Інша річ, що картини ці ніде не виставлялися.

Саме для цього їх існують виставки. Як на мене,

виставка — це подія для міста,

для культурного життя його громади. Вона корисна з більшою точки зору: пізнавальної, виховної тощо.

Навіть те, що тут виникла суперечка, характеризує за-

хід з позитивного боку. У дискусії народжується істина, її зерно критики обов'язково обернуться користю як для організаторів виставки, так і для її відвідувачів. Дискусія може бути неприйнятною за формулою, але конструктивною за змістом. Це і є прояв небайдужості, що слугує пошуку найкращих зразків цього жанру. Чимала кількість городян, що зібралися у виставковій залі, свідчить, що жанр Ню існує і, найголовніше, він — цікавий глядачеві. Я чимала разів був на виставках за кордоном. Там до будь-якого художника завжди віднайдуться зразки жанру Ню. Я бачила їх і серед ваших робіт. Це — школа?

— Так, навчальний процес починається із замальовок геометрических форм, а фігура людини — це більш досконала, довершена форма. Правильне її відтворення — це екзамен на майстерність. Зображення людського тіла знаходить навіть серед наскельних розписів. У Середньовіччі через заборону церкви жанр переживав занепад. Епоха Відродження знову повернула людство жанру Ню, який розквітав у періоди бароко, рококо й особливо на початку ХХ сторіччя.

Якщо розглядати радянські часи, то їх, мабуть, можна порівняти з Середньовіччям. Проте навіть за тих часів людську фігуру малювали, і оголену в тому числі, але до глядача доходили лише роботи, виконані в дусі соціалістичного реалізму. Сві